

ULOGA NIKOLA TESLA EXPERIENCE CENTA U RAZVOJU KULTURNOG TURIZMA GRADA KARLOVAC

Maglić, Mihaela

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:176911>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-27**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVA

Mihaela Maglić

**ULOGA NIKOLA TESLA EXPERIENCE CENTRA U RAZVOJU
KULTURNOG TURIZMA GRADA KARLOVCA**

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2024.

Mihaela Maglić

**ULOGA NIKOLA TESLA EXPERIENCE CENTRA U RAZVOJU
KULTURNOG TURIZMA GRADA KARLOVCA**

ZAVRŠNI RAD

Veleučilište u Karlovcu

Poslovni odjel

Stručni prijediplomski studij Ugostiteljstvo

Kolegij: Osnove specifičnih oblika turizma

Mentor: dr. sc. Mateja Petračić, prof. struč. stud.

Matični broj studenta: 0248074656

Karlovac, rujan 2024.

ZAHVALA

Zahvaljujem se svojoj mentorici dr.sc. Mateji Petračić na uloženom trudu, vremenu i pomoći i svim savjetima koji su mi bili potrebni za pisanje ovog završnog rada.

Također, želim se zahvaliti svim zaposlenicima i ravnateljici Nikole Tesle Experience Centar na pruženoj pomoći koja mi je bila potrebna te im veliko hvala što su mi olakšali pisanje ovoga rada.

Zahvaljujem se svojim roditeljima i obitelji na pruženoj podršci, ljubavi i razumijevanju te svojim prijateljicama koje su me bodrile i pružale motivaciju.

SAŽETAK

U ovom završnom radu pobliže će se opisati značaj kulturnog turizma općenito i njegov značaj za grad Karlovac. Detaljnije će se opisati turistička resursna osnova grada Karlovca te kulturna baština grada, točnije razraditi će se kulturni turizam i sva turistička ponuda na primjeru grada Karlovca. Zatim će se u radu nadalje detaljno razraditi Nikola Tesla Experience Center kao novi interaktivni muzej i dio turističke ponude grada Karlovca gdje će se na primjeru centra razraditi njegova uloga i utjecaj na grad i kulturni turizam te uloga centra za promicanje STEM-a sa istaknutim postignućima u jednoj godini poslovanja. Naposljetku dat će se neke preporuke za daljnji razvoj Centra u smislu njegovog napretka i boljeg doprinosa.

Cilj ovoga rada bio je prikazati turističku ponudu kulturnog turizma na primjeru grada Karlovca kao i značaj centra za sami grad s naglaskom na bolju budućnost i proširenje ponude kako za turiste tako i za lokalno stanovništvo.

Ključne riječi : kulturni turizam, Karlovac, Nikola Tesla, Nikola Tesla Experience Center

SUMMARY

This final thesis deals with the importance of cultural tourism in general and importance of cultural tourism for the city of Karlovac which is described in more detail. The tourist resource base of the city of Karlovac and the cultural heritage of the city will be described in more detail, more specifically, cultural tourism and all tourist offers will be elaborated on the example of the city of Karlovac. The Nikola Tesla Experience Center will be elaborated in detail as a new interactive museum and a part of the tourist offer of the city of Karlovac. The Center's role and influence on the city and cultural tourism is elaborated as well as the STEM promoting role which succeeded in one year period. Finally, some recommendations will be given for the further development of the center in terms of its progress and better contribution.

The aim of this work is to show the tourist offer of cultural tourism on the example of the city of Karlovac, as well as the importance of the center for the city itself, with an emphasis on a better future and the expansion of the offer for both tourists and the local population.

Keywords: cultural tourism, Karlovac, Nikola Tesla, Nikola Tesla Experience Center

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada.....	1
1.3. Struktura rada	1
2. ZNAČAJ KULTURNOG TURIZMA	2
2.1. Povijesni razvoj kulturnog turizma	2
2.2. Pojmovno određenje kulturnog turizma	3
2.3. Tipologija i vrste kulturnog turizma	4
2.4. Utjecaj kulturnog turizma na lokalnu zajednicu, ekonomiju i promicanje kulturnog identiteta	6
3. KULTURNI TURIZAM GRADA KARLOVCA	8
3.1. Opći podaci o gradu Karlovcu	8
3.2. Turistička resursna osnova Karlovačke županije	12
3.2.2. Prirodni resursi.....	12
3.2.3. Antropogeni resursi	14
3.3. Materijalna kulturna baština	15
3.3.2. Nepokretna materijalna kulturna baština	15
3.4. Turistička posjećenost u kulturnim objektima.....	18
3.5. Manifestacije i događaji u gradu Karlovac.....	22
4. NIKOLA TESLA EXPERIENCE CENTAR	Error! Bookmark not defined.
4.1. Nikola Tesla – izumitelj i inovator	25
4.2. Koncept Nikola Tesla Experience Centra	27
4.3. Planovi i postignuća centra	31
4.4. Nikola Tesla Poduzetnički centar	34
5. ULOGA NIKOLA TESLA EXPERIENCE CENTRA U KULTURNOM TURIZMU	36
5.1. Promocija Teslinog naslijeđa u privlačenju turista.....	36
5.2. Uloga centra u promicanju STEM – a	37
5.3. Uloga NTEC u kreiranju turističke ponude grada Karlovca	41
6. PREPORUKE ZA BUDUĆNOST	43
7. ZAKLJUČAK	46
LITERATURA	48
POPIS SLIKA	51
POPIS TABLICA	51

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet završnog rada je uloga Nikola Tesla Experience centra u kulturnom turizmu i turističkoj ponudi grada Karlovca. Ciljevi ovog rada su pobliže objasniti značaj kulturnog turizma općenito te značaj kulturnog turizma za grad Karlovac. Osim toga, jedan od ciljeva je i objasniti ulogu i značaj Nikola Tesla Experience Centra za razvoj grada i razvoj turističke ponude u kulturnom turizmu.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Pri izradi završnog rada najviše su se koristile internetske stranice i internetski izvori. Najviše su se koristile stranice i članci vezani uz grad Karlovac te neka stručna literatura. Za dijelove vezane uz Nikola Tesla Experience Center su se koristile internetske stranice centra, podaci iz izvješća NTEC te izvješća o projektima. Od metode, koristile su se metode istraživanja i metode analize.

1.3. Struktura rada

Rad je podijeljen u 7 točaka od kojih su neki od naslovi razrađeni u manje cjeline. Rad počinje sažetkom na hrvatskom i engleskom jeziku. Nakon toga slijedi uvod koji je podijeljen u tri cjeline. Druga točka opisuje kulturni turizam i njegov značaj gdje se više može saznati o njegovom povijesnom razvoju, podjeli i utjecaju kulturnog turizma na ekonomiju. Treća točka je vezana za kulturni turizam na konkretni primjer za grad Karlovac gdje se piše općenito o općim podacima o gradu, turističkoj ponudi i kulturnoj baštini. Četvrta točka je više fokusirana na Nikola Tesla Experience Center i opće podatke o centru. Peta točka opisuje ulogu Nikola Tesla Experience Centra u kulturnom turizmu gdje se pobliže objašnjava poanta i ciljevi centra za kulturu grada Karlovca. Šesta točka opisuje preporuke za budućnost centra odnosno predlaganje mogućih koraka za unaprjeđenje i daljnji razvoj Nikola Tesla Experience Centra za bolji razvoj kulturnog turizma. Sedma točka je zaključak. Nakon zaključka još slijedi popis slika, grafova i tablica te literatura.

2. ZNAČAJ KULTURNOG TURIZMA

Kulturni turizam ima značajnu ulogu u obogaćivanju ljudskih iskustava i doprinosi razvoju turizma generalno. Posjetitelji neke destinacije kroz kulturni turizam imaju priliku da se upoznaju sa poviješću, tradicijom, umjetnošću i običajima drugih, što doprinosi njihovom razumijevanju i poštovanju različitih kultura. Za turističke destinacije, kulturni turizam donosi ekonomske koristi, potiče očuvanje kulturnog naslijeđa i održivog razvoj turizma i očuvanje kulturnog bogatstva.

2.1. Povijesni razvoj kulturnog turizma

Kulturni turizam predstavlja važan segment globalne turističke industrije koji se temelji na istraživanju i doživljavanju kulturnih i umjetničkih vrijednosti raznih destinacija. od ranih oblika kulturnog turizma može se pratiti kroz antičke civilizacije, gdje su ljudi putovati kako bi posjetili značajne kulturne i religijske centre. Primjerice, u antičkoj Grčkoj ljudi su putovali u Delfe kako bi posjetili Orakul, a u antičkom Rimu putovanja su bila česta kako bi se posjetili rimski hramovi, amfiteatri i drugi značajni lokaliteti.

Međutim, kao formalizirani koncept, kulturni turizam se počeo razvijati u modernom kontekstu s početkom Grand Tour-a u 17. stoljeću. Grand Tour je bio putovanje aristokracije i mladih ljudi visokog društva iz Engleske i drugih dijelova Europe. Ovo putovanje, koje je trajalo nekoliko mjeseci ili čak godina, bilo je prvenstveno radi obrazovanja i kulturnog usavršavanja. Stoga se Grand Tour obično smatra jednim od prvih organiziranih oblika kulturnog turizma u modernom smislu. Dok se Grand Tour uglavnom ograničavao na elitu, u 19. i 20. stoljeću, s razvojem željezničkog i kasnije zračnog prometa, putovanja su postala dostupnija široj populaciji, što je dodatno promoviralo razvoj kulturnog turizma i svakako je doprinijelo povećanoj potražnji za kulturnim iskustvima.

Nadalje, kako su vremena prolazila, kulturni turizam je s vremenom postao sve razvijeniji. U 20. stoljeću, s rastom srednje klase i većom dostupnošću putovanja, kulturni turizam

postaje sve popularniji. Putnici su sve više tražili autentična iskustva koja uključuju upoznavanje lokalne kulture, tradicije, gastronomije i umjetnosti. Muzeji, galerije, povijesni spomenici i kulturne manifestacije postaju ključne atrakcije za turiste širom svijeta. U kasnom 20. i 21. stoljeću, kulturni turizam je na vrhuncu zato što su informacije sve više dostupnije turistima koji žele planirati putovanja u kulturne destinacije što svakako budi interes za što veći broj putovanja jer sve veći broj ljudi želi sudjelovati u tome.

Zapravo se može reći da kulturni turizam spada u jedne od najstarijih oblika turizma te kako se kulturni turizam cijelo vrijeme razvijao, oblikovao je današnju globalnu turističku industriju i postavio temelje za daljnje inovacije u području kulturnog turizma.

2.2. Pojmovno određenje kulturnog turizma

Kulturni turizam predstavlja iznimno važan segment globalne turističke industrije koji se ističe svojom posvećenošću očuvanju, promicanju i istraživanju kulturnog i umjetničkog nasljeđa različitih destinacija diljem svijeta. Ovaj oblik putovanja naglašava važnost kulturnih, povijesnih, arhitektonskih, umjetničkih, etničkih i tradicijskih elemenata koji čine identitet određene lokacije. Ključna karakteristika kulturnog turizma je njegova sposobnost pružanja posjetiteljima autentičnih i dubokih iskustava koja im omogućuju da bolje razumiju i cijene kulturno bogatstvo koje istražuju.

Cilj kulturnog turizma nije samo površno posjećivanje turističkih atrakcija, već stvaranje dubokih veza između posjetitelja i kulturne baštine odredišta. Posjetitelji imaju priliku sudjelovati u raznolikim aktivnostima koje uključuju posjete muzejima, galerijama, arheološkim lokalitetima, povijesnim znamenitostima, tradicionalnim festivalima, koncertima, kazališnim predstavama, gastronomskim turama te radionicama tradicionalnih umjetničkih i zanatskih vještina. Kroz ove aktivnosti, posjetitelji ne samo da upoznaju prošlost i sadašnjost destinacije, već i sudjeluju u stvaranju novih priča i iskustava.

Osim što pruža nezaboravna iskustva posjetiteljima, kulturni turizam ima i značajan ekonomski i društveni utjecaj na destinacije. On potiče razvoj lokalne ekonomije kroz povećanje turističkih prihoda, stvaranje novih radnih mjesta u turističkom sektoru te promicanje prodaje lokalnih proizvoda i usluga. Također, kulturni turizam može doprinijeti očuvanju kulturnog identiteta zajednica, promicati međukulturalni dijalog te pridonositi razumijevanju i toleranciji među ljudima različitih kultura i nacionalnosti.

Važno je istaknuti da kulturni turizam može imati i svoje izazove, uključujući prekomjerni turizam koji može dovesti do preopterećenja određenih lokacija, komercijalizacije kulturnog nasljeđa te potencijalnih negativnih utjecaja na lokalnu kulturu i okoliš. Stoga je važno promicati održivi kulturni turizam koji poštuje i čuva kulturnu baštinu destinacija za buduće generacije. U konačnici, kulturni turizam predstavlja vrijedan resurs za promicanje raznolikosti, razumijevanja i dijaloga među ljudima diljem svijeta, dok istovremeno pruža nezaboravna iskustva i oplemenjuje živote posjetitelja i lokalnih zajednica.

2.3. Tipologija i vrste kulturnog turizma

Kulturni turizam obuhvaća širok spektar aktivnosti i interesa, te stoga postoje različite tipologije i vrste unutar ove kategorije. Ove vrste kulturnog turizma međusobno se preklapaju i često se kombiniraju tijekom putovanja kako bi se obogatilo iskustvo posjetitelja. Svaka vrsta kulturnog turizma nudi jedinstveno iskustvo koje omogućuje posjetiteljima da dublje upoznaju i razumiju kulturu i baštinu destinacije koju posjećuju.

Razlikuje se nekoliko vrsta kulturnog turizma kojih su to : turizam naslijeđa, turizam umjetnosti, kreativni turizam, urbani kulturni turizam, ruralni kulturni turizam i domorodački turizam.¹

Turizam naslijeđa je jedna od vrsta odnosno dio tipologije kulturnog turizma koji označava nešto materijalno. To mogu biti stari gradovi, dvorci, crkve, hramovi. Odnosno, takav turizam označava posjete povijesnim znamenitostima i često se fokusira na putovanja i

¹ Destinacijski menadžment u funkciji razvoja kulturnog turizma, <https://hrcak.srce.hr/file/358379> (9.8.2024.)

aktivnosti povezane s kulturnom baštinom. Takva vrsta turizma je uglavnom namijenjena za posjetitelje koji žele istraživati bogatu povijest i kulturno naslijeđe određene regije. Osim toga, na takvim mjestima i putovanjima se mogu pružiti edukativni i obrazovni programi koji će posjetiteljima omogućiti dublje razumijevanje povijesti, umjetnosti i kulture destinacije što može uključiti vodiče, izložbe ili radionice. Svakako, turizam nasljeđa može biti i dio nematerijalne kulturne baštine što znači da ono može označavati destinacije u kojima se često organiziraju različiti događaji i manifestacije kako bi se privukli posjetitelje (festivali, koncerti, izložbe) prvenstveno zbog promicanja i slave kulturnog nasljeđa i privlačenja pažnje javnosti.

Turizam umjetnosti pruža raznim turistima priliku da otkriju umjetničko naslijeđe i kulturnu baštinu destinacije koju su posjetili. To uključuje razne posjete muzejima i galerijama s fokusom na pregled raznih remek – djela poznatih umjetnika te uz to turisti mogu istražiti lokalne umjetnike ili posjetiti tradicionalne umjetničke obrte. Također, pruža im se prilika za sudjelovanje u umjetničkim radionicama ili tečajevima kako bi se više upoznali sa samom umjetnošću i naučili neka nova znanja i vještine.

Kreativni turizam potiče interakciju putnika odnosno turista sa lokalnom kulturnom ili umjetnosti destinacije u koju je stigao. To označava da se turisti uključe u slikanje, izradu rukotvorina, glazbu, ples ili kulinarsvo. Ova interaktivna iskustva omogućuju putnicima da dublje upoznaju lokalnu kulturu i zajednicu, istovremeno potičući kreativnost i osobni razvoj.

Urbani kulturni turizam uključuje posjete muzejima, galerijama, povijesnim znamenitostima, arhitektonskim remek-djelima, kulturnim četvrtima, umjetničkim studijima, kazalištima, koncertima i festivalima koji se održavaju u gradskim područjima. Putnici imaju priliku istražiti bogatu kulturnu baštinu, suvremenu umjetničku scenu i dinamičnu atmosferu urbanog života. Osim posjeta klasičnim turističkim atrakcijama, urbani kulturni turizam potiče putnike na istraživanje skrivenih dragulja i autentičnih lokalnih iskustava, poput vođenih šetnji kroz neotkrivene dijelove grada, sudjelovanja u lokalnim kulturnim događajima i degustacije lokalne hrane i pića.

Ruralni kulturni turizam je turizam koji se odvija u ruralnim područjima i posjetiteljima se omogućuju razne aktivnosti koje uključuju sudjelovanje u aktivnostima poput berbi, tradicionalnih obrta poput izrade keramike, kuhanja lokalnih jela ili čak boravka na seoskim imanjima ili farmama kako bi se doživio ruralni način života. Ova vrsta putovanja potiče održivi razvoj ruralnih područja, pridonosi očuvanju kulturne baštine i tradicija te podržava lokalno gospodarstvo kroz potrošnju na lokalne proizvode i usluge.

Domorodački turizam ili etnički turizam je namijenjen za one turiste koji se žele upoznati s onime čime je određena ili poznata ta destinacija odnosno po čemu se značajno razlikuje od ostalih. To može uključivati sudjelovanje u tradicionalnim ritualima, plesovima, obredima, pripremi hrane, izradi rukotvorina, lovom, ribolovom i drugim aktivnostima koje su važne za život domorodačkih zajednica.

2.4. Utjecaj kulturnog turizma na lokalnu zajednicu, ekonomiju i promicanje kulturnog identiteta

Kulturni turizam je vrlo važan dio suvremenog turizma koji uveliko ima dubok utjecaj na lokalnu zajednicu, ekonomiju i promicanje kulturnog identiteta te ujedno i obogaćuje iskustvo turista. Među današnjim turistima, sve su više popularnije putovanja u svrhu istraživanja kulturnih spomenika, tradicija, umjetnosti i običaja. No, kulturni turizam ima ključnu ulogu u oblikovanju i jačanju lokalnih zajednica, poticanju gospodarskog rasta te promicanju kulturnog identiteta regija koje posjećujemo, a ujedno uz to, svakako se želi postići i zadovoljstvo turista odnosno ispuniti njegovu želju i znatiželju za određenju turističku destinaciju u kojoj se nalazi.

Glavni cilj kulturnog turizma u značaju lokalne zajednice i unapređenja istog ima kulturna baština, materijalna i nematerijalna kulturna baština, odnosno promicanje i očuvanje iste dok se ujedno uz to turistima pružaju iskustva i uvid u lokalnu kulturu. Kad bi se govorilo o nematerijalnoj kulturnoj baštini tu se utjecaj posebno odnosi na jezik, umjetnost, običaje.

Neke od prednosti bi svakako bile to što kulturni turizam uveliko utječe na gospodarski razvoj odnosno ono može znatno poboljšati razvoj lokalne ekonomije kroz razne

pokazatelje kao što su generiranje prihoda od smještaja, restorana ili drugih usluga. Također, omogućuju se pokretanje novih poslova i aktivnosti u zajednici. Još jedna od prednosti bi svakako bilo očuvanje kulturne baštine. Ako se govori o očuvanju kulturne baštine, tu je svakako bitna povećana posjećenost kulturnih spomenika, muzeja, tradicionalnih manifestacija i lokalnih obrta što potiče očuvanje kulturne baštine i tradicija. Financijska podrška koju turisti pružaju ovim institucijama omogućuje njihovu restauraciju, održavanje i daljnji razvoj.

Bitna je i promocija kulturnog identiteta, razvoj infrastrukture i društvena interakcij. Kulturni turizam može pomoći u jačanju identiteta i ponosa lokalnog stanovništva na svoju kulturu, povijest i tradiciju. Aktivnosti usmjerene na promicanje lokalne kulture mogu potaknuti razumijevanje i poštovanje među posjetiteljima. Kod razvoja infrastrukture je bitna povećana potražnja za turističkim uslugama često potiče ulaganja u razvoj turističke infrastrukture, poput poboljšanja prometnih veza, izgradnje smještajnih objekata i obnovu javnih prostora dok kod društvena interakcije, kulturni turizam može potaknuti razmjenu i interakciju između lokalnog stanovništva i posjetitelja, što može rezultirati razmjeno znanja, ideja i iskustava te promicanjem međukulturalnog razumijevanja.

3. KULTURNI TURIZAM GRADA KARLOVCA

Karlovac je jedinstven po svojoj povijesnoj i urbanističkoj baštini, posebno kao primjer renesansnog grada izgrađenog u obliku šesterokrake zvijezde. Grad je osnovan 1579. godine kao utvrda za obranu od Osmanlija, što je značajno utjecalo na njegov razvoj i kulturnu baštinu. To je i danas moguće vidjeti u samoj jezgri grada, što Karlovac čini posebnim i atraktivnim za posjetitelje zainteresirane za povijest i arhitekturu.

Kulturni turizam u Karlovcu obuhvaća bogatu ponudu muzeja, povijesnih lokaliteta i manifestacija. Muzej grada Karlovca nudi detaljan prikaz povijesti grada, dok Stari grad Dubovac, jedna od najbolje očuvanih srednjovjekovnih utvrda u Hrvatskoj, pruža fascinantan pogled u prošlost. Uz to posjetitelji mogu posjetiti jedini slatkovodni akvarij u Hrvatskoj – Aquatika Karlovac te novootvoreni muzej posvećen životu Nikole Tesle – Nikola Tesla Experience Center. Grad je također poznat po svojim rijekama – Kupi, Korani, Mrežnici i Dobri. Ove rijeke često su domaćini raznih kulturnih i sportskih manifestacija, što dodatno obogaćuje turističku ponudu. Posebnost Karlovca ogleda se i u njegovim brojnim festivalima, kao što su Karlovački dani piva i Dan grada Karlovca, koji slave lokalnu kulturu i tradiciju. Kroz sve ove aspekte, Karlovac nudi jedinstveno iskustvo koje kombinira povijest, prirodu i živu kulturnu scenu.

3.1. Opći podaci o gradu Karlovcu

Karlovac je grad u središnjoj Hrvatskoj, poznat po svojoj bogatoj povijesti i strateškom položaju. Grad se nalazi u Karlovačkoj županiji zajedno s ostalim gradovima u koje ubrajamo : Duga Resu, Slunj, Ozalj, i Ogulin. Grad Karlovac prostire se na oko 402 km². Karlovac se nalazi na sjecištu važnih prometnica koje povezuju unutrašnjost Hrvatske s jadranskom obalom. Smješten je oko 55 km jugozapadno od glavnog grada Hrvatske, Zagreba. Od svog osnutka (1579. godine), grad Karlovac postaje vojnim, strateškim, gospodarskim i prometnim središtem Hrvatske, čvorištem važnih prometnica. Uz povijesne ceste Karolinu, (Karlovac-Bakar, građena 1726.-1733.godine), Josephinu (Karlovac-Senj, 1775.-1779.) i Louisianu (Karlovac-Rijeka, 1805.-1813.) Karlovac dobiva

suvremenu autocestu koja povezuje Srednju Europu i podunavske zemlje s Jadranskim morem. Ovim prostorom om prolazi i najkraća prometna veza između dviju susjednih država, Republike Slovenije i Republike Bosne i Hercegovine.² Drugi naziv za grad Karlovac je „grad na četiri rijeke“ jer Karlovac leži na četiri rijeke – Kupa, Korana, Mrežnica i Dobra. Zbog svog povijesnog značaja i prirodnih ljepota, Karlovac privlači brojne turiste, posebno ljubitelje povijesti i prirode. Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2021. godine, Karlovac ima oko 49,377 stanovnika. Broj stanovnika se smanjuje u odnosu na ranije popise, što je trend prisutan u mnogim dijelovima Hrvatske. Gustoća naseljenosti je oko 122 stanovnika po kvadratnom kilometru, što je relativno niska gustoća u usporedbi s urbanim središtima poput Zagreba.

Klimatska obilježja

Klimatske karakteristike Karlovca čine ga ugodnim mjestom za život i posjet, s različitim aktivnostima i atrakcijama koje odgovaraju svim godišnjim dobima. Karlovac ima prosječnu godišnju temperaturu oko 10°C, što je tipično za kontinentalnu klimu. Ljeta su topla i ugodna, s prosječnim temperaturama koje se kreću između 20°C i 25°C. Srpanj je najtopliji mjesec, s maksimalnim temperaturama koje često prelaze 30°C, ali noći su obično svježije, što pruža olakšanje od dnevnih vrućina. Toplinski valovi nisu rijetkost i mogu trajati nekoliko dana, ali visoke temperature rijetko prelaze 35°C. Zime su hladne s prosječnim temperaturama između -2°C i 2°C. Siječanj je najhladniji mjesec, s minimalnim temperaturama koje mogu pasti ispod -10°C, posebno tijekom hladnih vala. Karlovac prima prosječno oko 1100 mm padalina godišnje, što ga čini jednim od vlažnijih područja u Hrvatskoj. Padaline su relativno ravnomjerno raspoređene tijekom godine, s nešto većim količinama u kasno proljeće i jesen.

Svibanj i lipanj su obično mjeseci s najviše padalina, često praćeni proljetnim olujama i grmljavinom. Zbog svojih padalina, koje su zadnjih godina jače, grad Karlovac je sklon poplavama zbog svog položaja na četiri rijeke: Kupi, Korani, Mrežnici i Dobri. Najveći rizik

² Kazup – opći podaci o Karlovačkoj županiji, <https://www.kazup.hr/index.php/opci-podaci>, (10.8.2024.)

od poplava je tijekom proljeća i jeseni kada obilne padaline uzrokuju porast vodostaja rijeka. Grad ima sustav nasipa i drugih obrambenih mjera, ali poplave i dalje mogu uzrokovati značajne štete.

Geografska obilježja

Karlovac je grad smješten u središnjoj Hrvatskoj, poznat po svojoj strateškoj lokaciji i prirodnim ljepotama. Njegova geografija igra ključnu ulogu u oblikovanju povijesti, kulture i ekonomije grada. Karlovac se nalazi u srcu Hrvatske, oko 55 kilometara jugozapadno od glavnog grada Zagreba. Smješten je na sjecištu važnih prometnica koje povezuju unutrašnjost Hrvatske s Jadranskom obalom. Grad je geografski smješten na koordinatama 45.49° sjeverne širine i 15.55° istočne dužine. Karlovac leži u relativno ravničarskom području koje prelazi u blago brežuljkasti teren. Grad se nalazi na prosječnoj nadmorskoj visini od oko 112 metara. Okružen je plodnim dolinama i brežuljcima, što doprinosi njegovom ugodnom krajoliku i povoljnim uvjetima za poljoprivredu. Jedna od najznačajnijih geografskih karakteristika Karlovca su četiri rijeke koje protječu kroz grad: Kupa, Korana, Mrežnica i Dobra. Ove rijeke ne samo da definiraju fizički izgled grada, već i značajno utječu na život njegovih stanovnika.

Kupa se smatra najvećom rijekom koja prolazi kroz Karlovac i služi kao važan plovni put i izvor vode. Korana je rijeka koja izvire u Plitvičkim jezerima i prolazi kroz grad, poznata po svojim čistim i bistrim vodama. Mrežnica se se ističe svojim mnogobrojnim slapovima i brzacima, popularna među ljubiteljima prirode i vodenih sportova. Dobra je poznata po tome što izvire u Gorskom kotaru i ulijeva se u Kupu i poznata je po svojim kanjonima i netaknutoj prirodi.³

³³ Temeljna geomorfološka obilježja Karlovačke županije, https://www.researchgate.net/publication/310607056_Temeljna_geomorfoloska_obiljezja_Karlovačke_zupanije_-_Basic_geomorphological_properties_of_Karlovac_County (10.8.2024)

Prometna povezanost Karlovca

Karlovac je grad smješten u središnjoj Hrvatskoj, poznat po svojoj izuzetno povoljnoj prometnoj povezanosti koja značajno doprinosi njegovom gospodarskom razvoju i strateškoj važnosti. Karlovac je povezan s glavnim gradom Zagrebom te južnim dijelom Hrvatske putem autoceste A1. Ovo je jedna od najvažnijih prometnica u Hrvatskoj koja omogućava brzi i efikasni pristup Jadranskoj obali. Izlaz s autoceste A1 omogućava jednostavan ulaz i izlaz iz grada, što je posebno važno za turiste i transportne tvrtke. Državne ceste koje povezuju Karlovac s ostalim gradovima su ceste D1, D3 i D6. D1 povezuje Karlovac s Zagrebom na sjeveru i Plitvičkim jezerima, Korenicom te dalje prema jugu. Ova cesta je važna za lokalni promet i turizam. D3 povezuje Karlovac s Rijekom i Gorskim kotarom, pružajući alternativni pravac prema Jadranskoj obali. D6 vodi prema jugoistoku i povezuje Karlovac s Siskom, Glinom i Petrinjom, važnim gradovima u unutrašnjosti Hrvatske.

Uz to, Karlovac je važno željezničko čvorište koje je povezano s nekoliko ključnih željezničkih pravaca. Pruga Zagreb-Rijeka je jedna od najvažnijih željezničkih pruga koja povezuje sjever Hrvatske s Jadranskom obalom. Omogućava prijevoz putnika i robe, te značajno doprinosi prometnoj povezanosti grada. Pruga Karlovac-Sisak povezuje Karlovac s gradovima u središnjoj Hrvatskoj, omogućavajući jednostavan pristup unutrašnjosti zemlje. Uz to, Karlovac je dio međunarodnih željezničkih linija koje povezuju Hrvatsku s drugim europskim zemljama, čime se olakšava prekogranični promet i trgovina.

Karlovac ima dobro razvijenu mrežu autobusnih linija koje povezuju grad s ostatkom Hrvatske i inozemstvom. Autobusni kolodvor Karlovac je središnje mjesto za autobusni promet, s redovitim linijama prema Zagrebu, Rijeci, Splitu i drugim većim gradovima te uz to postoje redovite međunarodne autobusne linije koje povezuju Karlovac s gradovima u Sloveniji, Bosni i Hercegovini, Srbiji i drugim susjednim zemljama.

Zračni promet

Iako Karlovac nema vlastitu zračnu luku, blizina Zagrebačkog aerodroma "Franjo Tuđman" (oko 60 km) omogućava jednostavan pristup međunarodnim i domaćim letovima. Zračna luka Zagreb je najveća i najprometnija zračna luka u Hrvatskoj, s brojnim linijama koje povezuju Hrvatsku s Europom i svijetom. Prometna povezanost Karlovca je ključni faktor koji doprinosi njegovom gospodarskom razvoju, pristupačnosti i atraktivnosti. Razvijena cestovna i željeznička infrastruktura, blizina glavnog grada Zagreba čine Karlovac važnim prometnim čvorištem u Hrvatskoj.

3.2. Turistička resursna osnova Karlovačke županije

U ovom dijelu ćemo istražiti turističku resursnu osnovu grada Karlovca, ističući ključne prirodne ljepote, kulturne znamenitosti i druge atrakcije koje čine ovu regiju privlačnom destinacijom za posjetitelje.

3.2.2. Prirodni resursi

Kad se govori o prirodnim turističkim resursima, prvobitno je važno podijeliti ih na geomorfološke (kanjoni, planine, pećine, špilje), klimatske (umjereno topla klima, tropska klima), biogeografske (flora i fauna), hidrogeografske (jezera, mora, rijeke) te pejzažne (primorski, nizinski, planinski pejzaži).

Karlovačka županija je najpoznatija i najposebnija po svojim rijekama zato što je svaka od rijeka od velike važnosti. Rijeke se koriste najviše za raznorazne sportske aktivnosti u što možemo ubrojiti rafting, kajaking i služe također kao kupališta u ljetnoj sezoni. Na teritoriju Karlovačke županije proteže se glavni naftovod Omišalj - Sisak, a također i glavni plinovod Bosiljevo – Karlovac - Lučko te Bosiljevo - Josipdol - Gospić, zajedno s pripadajućim lokalnim granama prema Karlovcu i Ogulinu, kao i lokalnom mrežom za opskrbu plinom na području Karlovca i Ogulina.

Kad je u pitanju opskrba vodom, više od 2000 kilometara vodovodne mreže opskrbljuje stanovništvo županije pitkom vodom. No, zbog intenzivne potrošnje tijekom ljeta, istraživanja su provedena kako bi se pronašli novi izvori za vodoopskrbu. U naselju Rečica, udaljenom 8 kilometara od Karlovca, nalazi se izvor geotermalne vode. Ekonomska analiza procjenjuje ukupna ulaganja potrebna za razvoj geotermalne energije.⁴

Također, u Karlovačkoj županiji nalaze se zaštićeni dijelovi prirode državnog i županijskog značaja, koji su dio ekološke mreže NATURA2000. Među najvrjednijim dijelovima su planina Bjelolasica i rijeka Mrežnica, koje su predložene kao područja zaštite prirode u obliku parkova ili regionalnih parkova.

Središnji dio Županije obilježen je prostorom uz rijeku Mrežnicu i Dobru. Istočni i jugoistočni dio županije karakteriziraju vodotoci Korane, Slunjčice (zaštićeni značajni krajobraz) i Gline, prostori vrijedni sa stajališta očuvanja krajobraznih vrijednosti i očuvanja povoljnih uvjeta staništa vezanih uz vodotoke (vlažna staništa), te povoljnog stanja populacije zaštićenih i/ili ugroženih vrsta riba. U južnom dijelu područje Karlovačke županije zahvaća i manji dio Nacionalnog parka Plitvička jezera, međunarodno važnog područja sa stajališta zaštite prirode. Zaštićena područja obuhvaćaju i dio NP Plitvička jezera te Strogi rezervat Bijeleske stijene.⁵

Karlovačka županija gotovo se u potpunosti nalazi na krškom području. S obzirom da se dinarski krš smatra jednim od žarišta biološke raznolikosti u svijetu, ne čudi činjenica da špilje Karlovačke županije pokazuju iznimno bogatstvo špiljskih vrsta, od kojih su neke i endemične za ovo područje.⁶ Prema dubini erozije baze, izdvajaju se dvije zone: zona visokog krša – zapadno od Ogulina, Josipdola i Plaškog te zona plitkog ili fluvio krša – istočno od Ogulina, do pravca koji ide od Ozlja preko Karlovca do Duge Rese i Slunja.

⁴ Europski fondovi – dokumenti Karlovačke županije, http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Karlova%C4%8Dka_%C5%BEupanija.pdf, (9.8.2024.)

⁵ Europski fondovi – dokumenti Karlovačke županije, http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Karlova%C4%8Dka_%C5%BEupanija.pdf, (9.8.2024.)

⁶ Geografske značajke Karlovačke županije, https://www.academia.edu/11660226/Geografske_zna%C4%8Dajke_Karlova%C4%8Dke_%C5%BEupanije, (9.8.2024.)

U zoni visokog krša došlo je do razvoja krških fenomena kao što su polja u kršu, rijeke ponornice, škarpe, vrtače, ponikve i slično, a sva površinska voda gubi se gotovo neposredno u podzemlju, stvarajući tokove voda duboko ispod površine. To su ujedno i zone velikih podzemnih pećinskih sustava izuzetne prirodne ljepote. Zona plitkog krša karakterizirana je manjom debljinom karbonatnih naslaga, krške pojave su relativno plitke, pa unatoč brzom poniranju voda, ne dolazi do njihova gubitka iz slivova.⁷

Ako sagledamo cijelu Karlovačku županiju, u njoj se nalazi ukupno 16 zaštićenih područja od kojih se ubrajaju Bijele i Samarske stijene kao dio strogog rezervata, najpoznatija Plitvička jezera kao dio Nacionalnog parka, dio Parka prirode Žumberak-Samoborsko gorje, špilja Vrlovka, spomenik, značajni krajobrazi Slunjčica, Biljeg, Petrova Gora, Klek, Baraćeve špilje, park šuma Ozalj, spomenik parkovne arhitekture Marmontova aleja, Vrbanićev perivoj i Bosiljevo.⁸

3.2.3. Antropogeni resursi

Antropogeni turistički resursi ili društveni turistički resursi su jako bitni za razvoj i opstanak kulturnog turizma i za društvene turističke atrakcije. U takvu vrstu resursa spadaju sve pojave, događaji ili procesi koji u čovjeku stvaraju potrebu za nečim novom primjerice želju za putovanjem i kretanjem s ciljem zadovoljavanja kulturnih potreba. Antropogeni resursi se mogu podijeliti u pet skupina: etnosocijalne, kulturno – povijesne, umjetničke, manifestacijske te ambijentalne. U gradu Karlovcu i Karlovačkoj županiji možemo istaknuti nekoliko značajnih kulturno – povijesnih resursa od kojih su tu uglavnom muzeji i stari gradovi : Muzej Domovinskog rata, stari grad Ozalj, stari grad Dubovac, stari grad Novigrad na Dobri, stari grad Ribnjak, stari grad Bosiljevo, gradski muzej Karlovac, zavičajni muzej Ozalj, Nikola Tesla Experience Center. Svaki od ovih kulturno – povijesnih

⁷ Ministarstvo gospodarstva – Elaborat crpljenja vode, https://mingor.gov.hr/UserDocsImages/UPRAVA-ZA-PROCJENU-UTJECAJA-NA-OKOLIS-ODRZIVO-GOSPODARENJE-OTPADOM/Opuo/OPUO_2022/16_09_2022_Elaborat_Crpljenje_vodeVojnic.pdf, (9.8.2024.)

⁸ NaturaViva – prirodne vrijednosti, <https://naturaviva.hr/prirodne-vrijednosti/>, (13.4.2024.)

resursa ima veliki značaj za Karlovačku županiju i sami grad zato što iza sebe nosi povijest i privlači razne posjetitelje i razne turiste diljem svijeta.

3.3. Materijalna kulturna baština

Kulturna baština se dijeli na materijalnu i nematerijalnu. Materijalna kulturna baština uključuje građevine i povijesne lokalitete, muzeje, spomenike i slično. Ona označava nešto „fizički opipljivo“. U to se također mogu i ubrojiti predmeti koji su važni za arhitekturu, znanost ili arheologiju, za sve ono što se smatra vrijednim čuvanja za budućnost. Materijalna kulturna baština se dijeli na nepokretnu i pokretnu. U ovom dijelu će se to opisati na primjeru grada Karlovca.

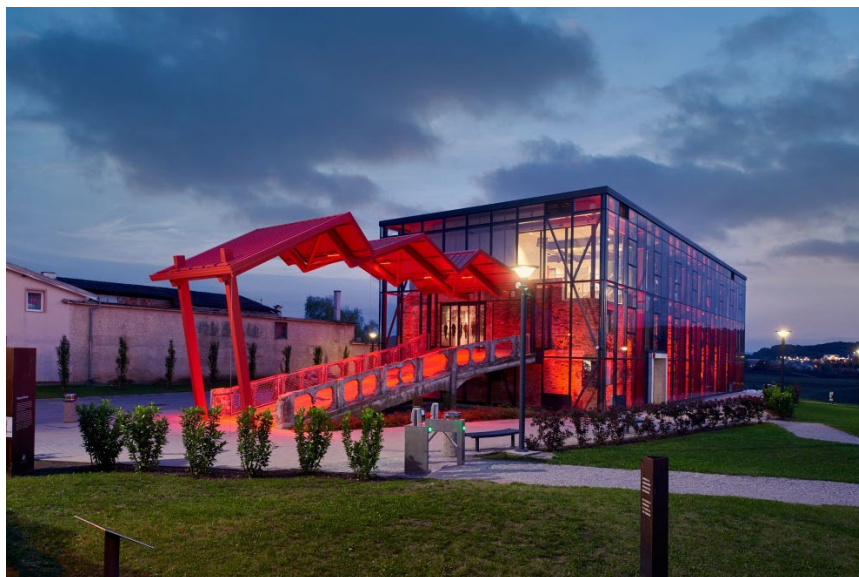
3.3.2. Nepokretna materijalna kulturna baština

Za Karlovac imaju veliki značaj razne ustanove i spomenici koje su bitne za razvoj kulturnog turizma u gradu te zbog svojeg povijesnog značaja. Od bitne važnosti za grad Karlovac možemo istaknuti najvažnije, od kojih su to : Gradsko kazalište Zorin dom, Kino Edison, galerija „Vjekoslav Karas“, Spomenik Radoslavu Lopašiću, spomenik Dragojli Jarnević, Franjevački muzej, Miljokaz, Kužni pil, spomenik Vjekoslavu Karasu, Aquatiku i dr.

Muzeji

U gradu Karlovcu se nalazi par muzeja koji doprinose gradu da bude više prepoznatljiv u pogledu kulturnog turizma i razvoju turizma generalno. Od tih muzeja izdvajaju se Nikola Tesla Experience Center, Muzej Domovinskog rata, Gradski muzej i Stari grad Dubovac.

Slika 1. Muzej Domovinskog rata

Izvor : Muzej Domovinskog rata, <https://mgk.hr/muzej-domovinskog-rata/> (9.8.2024.)

Muzej Domovinskog rata Karlovac – Turanj povijesni je muzej koji svjedoči o nastanku suvremene Republike Hrvatske i borbi za neovisnost u Domovinskom ratu na karlovačkom području. Značaj u ovom muzeju je u tome što je proglašen kulturnim dobrom RH 2013. godine. Turanj ima veliki značaj i važnost za RH zbog toga što je on predstavljao mjestu gdje je zaustavljen pokušaj zauzimanja grada i on kao takav danas za mnoge predstavlja simbol pobjede i slobode. Inicijativu za izgradnju muzeja je dao Dubravko Halovanić koji je ujedno i prikupio prve predmete vojne tehnike.⁹

O bogatoj vojnoj povijesti grada Karlovca svjedoče ostaci zgrada austrijske vojne arhitekture sačuvani na prostoru kompleksa. U obnovljenoj zgradi, koju su branitelji nazvali Hotel California, uređen je suvremeni muzejski prostor.¹⁰

Središte kompleksa je zgrada poznata kao hotel California koja je projektom rekonstrukcije preuređena u muzejski prostor pri čemu su očuvani ostaci vanjskih zidova, a muzejski sadržaji organizirani unutar postojećih zidova obloženih staklenom ovojnicom.

⁹ Muzejski dokumentacijski centar – Muzeji grada Karlovca, <https://hvm.mdc.hr/muzeji-grada-karlovcva,510:KAR/hr/info/?news=1>, (9.8.2024.)

¹⁰ Muzejski dokumentacijski centar – Muzeji grada Karlovca, <https://hvm.mdc.hr/muzeji-grada-karlovcva,510:KAR/hr/info/?news=1>, (9.8.2024.)

Prostor zgrade organiziran je na tri etaže. U prizemlju se nalazi Spomen – soba poginulim hrvatskim braniteljima, info pult te suvenirnica. Na prvom katu postavljena je izložba Karlovac 1991. – 1995. godine. Dio te izložbe se nalazi i na vanjskom prostoru.¹¹ Postav izložbe je interaktivan odnosno sadržaji su prikazani kao filmovi, animacije, fotografije. Na drugom katu je smještena višenamjenska dvorana, knjižnica s čitaonicom te uredski prostori.

Slika 2. Galerija "Vjekoslav Karas"

Izvor : Visit Karlovac, www.visitkarlovac.hr (9.8.2024.)

Galerija „Vjekoslav Karas“ namjenski je građen objekt za povremene tematske izložbe. U prizemlju galerije se nalazi prijemni prostor za posjetitelje, čuvaonica i radne prostorije djelatnika, u izložbenom prostoru na prvom katu održavaju se povremene muzejske i galerijske izložbe. Izložbeni prostor na prvom katu najatraktivniji je i najopremljeniji

¹¹ Muzejski dokumentacijski centar – Muzeji grada Karlovca, <https://hvm.mdc.hr/muzeji-grada-karlovcva,510:KAR/hr/info/?news=1>, (9.8.2024.)

Slika 3. Stari grad Dubovac

Izvor: Turistička zajednica grada Karlovca, <https://visitkarlovac.hr/top-lokacije/stari-grad-dubovac/> (9.8.2024.)

Stari grad Dubovac

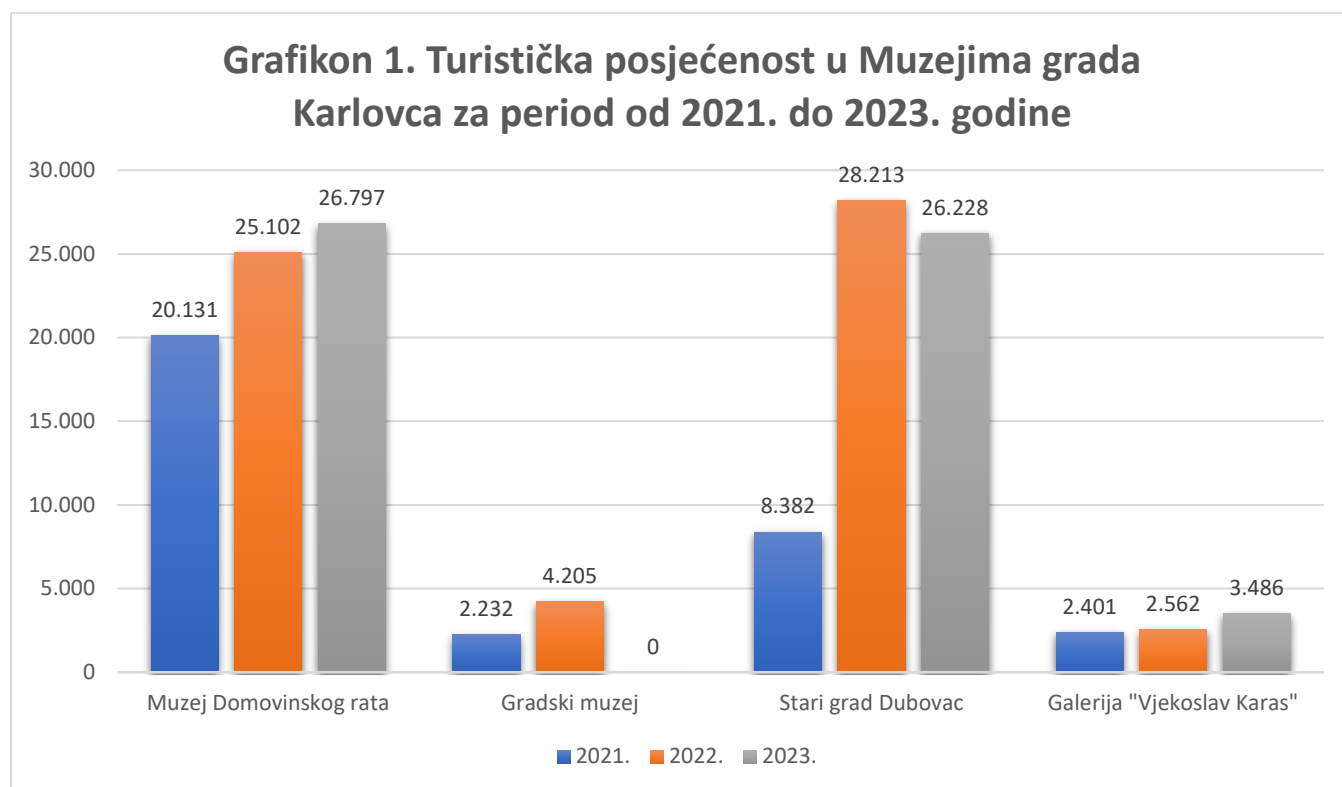
Stari grad Dubovac ima posebnu ulogu i značaj za grad Karlovac zbog svog kulturnog i turističkog značaja. Opisuje se kao renesansni kaštel sa gotičkim elementima. U atriju Starog grada se događaju razni koncerti, filmske projekcije ili festivali na otvorenom. Uz to, moguće je vidjeti stalne izložbe u Branič kuli te na 1. i 2. katu se mogu pogledati povremene izložbe, radionice ili se znaju održati određena predavanja. Ono što se želi postići je da kroz održavanje raznih programa i aktivnosti se više doprinosi valorizaciji Dubovca i važnosti starog grada kao jednim od najvažnijih baštinskih elemenata Karlovca.

3.4. Turistička posjećenost u kulturnim objektima

U ovom dijelu rada ćemo napraviti analizu stanja posjećenosti u muzejima za trogodišnje razdoblje od 2021. – 2023. godine. Ova analiza stanja posjećenosti turista se odnosi na

Muzeje grada Karlovca i galerije, u što spadaju : Muzej Domovinskog rata, Stari grad Dubovac, Gradski muzej Karlovac te Galerija Vjekoslav Karas. Tijekom 2021. godine na posjećenost Muzeja najviše je utjecala kriza uzrokovanom pandemijom korona virusa. Objekti muzeja radili su u otežanim uvjetima uz poštivanje svih aktualnih mjera. Valja svakako istaknuti da je posjećenost muzejskih lokacija u takvim uvjetima ipak iznad očekivanja tim više što je Stari grad Dubovac u 2021. godini bio zatvoren tri mjeseca kao i da nije održana najmasovnija manifestacija Noć Muzeja kao i da su izbjegavana veća okupljanja, a programi su ciljano prilagođavani manjim skupinama posjetitelja.

Grafikon 1. Turistička posjećenost u Muzejima grada Karlovca

Izvor : obrada autora

Analizirajući grafički prikaz posjetitelja za navedeno razdoblje od 2021. do 2023. godine, možemo zaključiti da je 2023. godina bila najuspješnija za sve muzeje osim za Gradski

muzej koji je trenutno zatvoren. Za Gradski muzej je bila najuspješnija 2022. godina te je tada bilo 88% više posjetitelja nego u 2021. godini. Također, lagani pad se može vidjeti u 2023. godini i u Starom gradu Dubovac gdje ima 7,03% manje posjetitelja nego u 2022. godini, ali ako usporedimo 2022. i 2021., u 2022. je bio nagli rast posjećenosti i posjećenost je bila veća za 237% nego li u 2021. godini. Pad posjećenosti je bio zbog toga što je Stari grad Dubovac bio zatvoren veći dio ljetne sezone što je svakako utjecalo na posjećenost turista. U muzeju Domovinskog rata i u galeriji „Vjekoslav Karas“ je vidljiv rast broja posjećenosti što je svakako doprinijelo dobrom poslovanju i zaradi. Najbolji rezultati su vidljivi u 2023. gdje je bilo najviše posjetitelja, malo manje ih je bilo u 2022., a najmanje u 2021. godini.

Tablica 1. **Posjećenost u Muzejima grada Karlovca, 2021. - 2023.**

	UKUPNO (2021. – 2023.)
Muzej Domovinskog rata	72.030 posjetitelja
Stari grad Dubovac	62.823 posjetitelja
Gradski muzej	6.437 posjetitelja
Galerija „Vjekoslav Karas“	8.449 posjetitelja

Izvor : Muzeji grada Karlovca – izvješće o radu (obradio autor)

Ako analiziramo ukupan broj posjetitelja za trogodišnje razdoblje od 2021. do 2023. godine, vidimo da je najbolje poslovao po broju posjetitelja Muzej Domovinskog rata na Turnju sa ukupnih 72.030 posjetitelja. Zatim ga slijedi Stari grad Dubovac sa 62.823 posjetitelja, Galerija „Vjekoslav Karas“ sa 8.449 posjetitelja i za kraj Gradski muzej sa 6.437 koji je po posjećenosti najslabiji, a razlog toga je što je zatvoren i posjećenost nije moguća.

Općenito za muzeje, posjeti su mogući individualno te grupno. Ako govorimo o grupnim posjetima muzejima, grupni posjeti su u najvećoj mjeri realizirani u sezoni školskim izleta u travnju, svibnju i lipnju, dok je broj individualnih posjetitelja zabilježen u kolovozu i

srpnju, točnije u vrhuncu turističke sezone i tada se najviše prodaje obiteljskih ulaznica. Najmanje turista ima naravno tijekom prosinca, siječnja i veljače dok traje zimska sezona.

Također, osim ovih kulturnih muzeja koji se svrstavaju pod Muzeje grada Karlovca, u Karlovcu posjetitelji mogu posjetiti „Aquatiku“ – slatkovodni akvarij te se u zadnjih godinu dana turistička ponuda proširila i otvorio se Nikola Tesla Experience Center.

Aquatika posluje od 2016. godine te od tada broji uspješno poslovanje i velik broj posjetitelja. U 2021. godini je Aquatiku posjetilo ukupno 43.393. posjetitelja. U 2022. godini ukupno 72.320. Ako sagledamo prodane pojedinačne ulaznice, najviše ima prodanih obiteljskih ulaznica kao i u ostalim muzejima te su tu još svakako ulaznice za studente i umirovljenike. Najveći broj posjetitelja se ostvaruje naravno kroz grupe i grupne posjete u što najviše uključujemo škole koje najčešće imaju organizirane posjete Aquatika - Nikola Tesla Experience Center – Muzej Domovinskog rata ili Stari grad Dubovac.

Nikola Tesla Experience Center je službeno otvoren za posjetitelje 8.5.2023. godine i od tada je postigao dobre rezultate u poslovanju, no za svaku nadolazeću godinu će biti još uspješniji. U 2023. godini. Nikola Tesla Experience Center je posjetilo 17.897 posjetitelja.

U ovih 6. mjeseci poslovanja 2024. godine, NTEC je posjetilo ukupno 11.103 posjetitelja od kojih je bilo najviše grupnih posjeta i školskih grupa (4.371 učenika). Uz to, najviše je prodano obiteljskih ulaznica te pojedinačnih koje se vežu uz odrasle, studente i umirovljenike. Vikendi i ljetni mjeseci su najviše predviđeni za posjet obitelji i turista dok su određeni mjeseci u godini (travanj, svibanj i lipanj) najviše predviđeni za školske grupe i izlete. Svakako je vidljivo da će u 2024. biti više posjetitelja nego u 2023., a za 2025. se očekuje još veća dolaznost.

Valja istaknuti da je Karlovac kao grad uveliko napredovao što se tiče turističke ponude i unapređenja kulturnog turizma grada. Karlovac više nije grad kroz koji se „samo prolazi“ već grad u kojeg će ljudi doći sa svrhom da nešto pogledaju, a ponuda muzeja i novo otvorenje Nikole Tesle Experience Centra su svakako još to poboljšali. Svaki od muzeja je predviđen za sve dobne skupine i za svakog posjetitelja će se naći ponešto da se zadovolje turističke potrebe svakog turista što naravno ukazuju i brojke i trend rasta

posjetitelja iz godine u godinu. Ono što se želi postići je da se ponuda i dalje širi, a da se posjetitelji ponovno vraćaju u grad Karlovac.

3.5. Manifestacije i događaji u gradu Karlovac

Grad Karlovac obilježava odvijanje raznih manifestacija i događaja od kojih je tu svakako poznati Advent u Karlovcu dok se većina manifestacija odvija najviše u ljetnim mjesecima. Neke od manifestacija u gradu Karlovcu su Dani piva, Zvezdano ljeto, Ivanjski krijes te održavanje rođendanskog bala u sklopu Zvezdanog ljeta.

Dani piva Karlovac

Dani piva se navode kao najpoznatiji festival piva i gastronomije te ujedno i dobre zabave. Na Danima piva uvijek nastupaju raznorazni izvođači te posjetitelji mogu probati razne vrste piva i isprobati različita jela. Dani piva se obilježavaju kao tradicija još od 1984. godine. Za vrijeme trajanja ovog festivala, središnja pozornica na rubu Šanca pretvara karlovačku promenadu u pozornicu, restorane, barove i trgovine i to sve tako pet dana dok traje festival kojeg svake godine posjeti više od desetak tisuća posjetitelja iz raznih dijelova Hrvatske i ostalih zemalja. Dani piva su izuzetno popularni zbog glazbenih izviđača te raznorazne ponude sadržaja i raznolikosti jer za svakog posjetitelja bude ponešto za njegov ukus. Naravno, i za najmlađe članove imamo zabavni park kako bi i oni mogli uživati u najpoznatijim Danima piva Karlovac.¹²

Zvezdano ljeto

Zvezdano ljeto se obilježava od 23.6. – 13.7. svake godine i traje i ono je uz Dane piva također poznata manifestacija koja privlači veliki broj posjetitelja i turista. Ova

¹² Visit Karlovac – Dani piva, <https://visitkarlovac.hr/dogadaj/dani-piva/> (9.8.2024.)

manifestacija obilježava veliki broj sadržaja gdje se na različitim lokacijama u gradu Karlovcu održavaju predstave, koncerti te razni sportski, kulturni i edukativni programi.¹³

Ivanjski krijes zapravo spada u otvorenje Zvezdanog ljeta te sve započinje njime, a završava poznatim Rođendanskim balom 13.7. kada se ujedno i obilježava rođendan grada Karlovca te se ove godine slavi 445. rođendan. Poanta je u tom rođendanskom balu da pleše onoliko parova koliko grad slavi godina što je jako velika atrakcija. Najveća i tradicionalna događanja u okviru Zvezdanog ljeta su još Karlovački kazališni festival, Karlovac Open Air Tribute Festival, Međunarodni festival folklor s Okusima svijeta, Artika – festival dobre zabave, Flautistička akademija te brojne kreativne radionice, izložbe, koncerti i sportska događanja.¹⁴

Slika 4. Ivanjski krijes

Izvor : visitkarlovac.hr – Ivanjski krijes, <https://visitkarlovac.hr/ivanjski-krijes/> (9.8.2024.)

¹³ Visit Karlovac – Zvezdano ljeto, <https://visitkarlovac.hr/dogadaj/zvezdano-ljeto/> (9.8.2024.)

¹⁴ Visitkarlovac.hr – Zvezdano ljeto, <https://visitkarlovac.hr/zvezdano-ljeto/>, (9.8.2024.)

Ivanjski krijes

Tradicija Ivanjskog krijesa, koji se nalazi na slici 8, traje još od 1779. godine. Krijesovi se pale na krijesovi zapaljeni su na polju pored rijeke Kupe na Gaz i te na drugoj strani na obali Banije. Paljenje krijesova obilježava rivalstvo Banije i Gaze, susjeda s lijeve i desne obale Kupe.

Brojne goste iz Hrvatske i inozemstva dočekuje vesela pjesma i ples, potezanje konopca između Gažana i Banijaca, vožnja čamcima, letovi balona i zmajeva, brojne poslastice, raskošni vatromet. Svetkovina traje dugo u noć, sve dok tinja i posljednja iskra krijesa. ¹⁵

¹⁵ Visitkarlovac.hr – Ivanjski krijes, <https://visitkarlovac.hr/dogadaj/ivanjski-krijes-2/> (20.6.2024.)

4. NIKOLA TESLA EXPERIENCE CENTER

Nikola Tesla Experience Center je novootvoreni muzej posvećen životu i uspjehu Nikole Tesle gdje se mogu saznati raznorazne činjenice o velikom izumitelju, ali se također u muzeju može i zabaviti uz razne interaktivne stvari. U ovom poglavlju će se detaljnije pojasniti kakvu ulogu muzej ima za kulturni turizam te za razvoj i uspjeh turizma u gradu Karlovcu.

4.1. Nikola Tesla – izumitelj i inovator

Nikola Tesla je bio jedan od najznačajnijih i najinovativnijih znanstvenika i izumitelja u povijesti. Rođen je 10. srpnja 1856. u Smiljanu, Bio je sin pravoslavnog svećenika i talentirane majke koja je također imala sklonost prema izumiteljstvu i inovativnošću. Tesla je od malih nogu pokazivao iznimnu inteligenciju i talent za matematiku i znanost. Kroz život, živio je u raznim gradovima gdje se htio pronaći i ostvariti.

Nikola Tesla je prije svega nadnacionalan, humanist i kozmopolit. Nikolu Teslu je pokretala ponajprije ideja humaniteta shvaćenog kao jedinstvo čovjeka i prirode. Tesla je zapravo smatrao da smo povezani sa svemirom i da zapravo sve kreće iz svemira, točnije smatrao je da je svemir ispunjen energijom – posebice kinetičkom energijom. Čovjek je biće kozmosa, njegova energija živi u nama i kroz nas. Tesla se zapravo cijeli život bavio time. I tako je tokom svog života registrirao 700 izuma bez kojih danas ne bismo mogli zamisliti život kakav imamo, a većina izuma nije ni poznata javnosti. No, Tesla je pritom za sebe skromno tvrdio da se on smatra otkrivač i da to može biti svaka osoba od nas, samo ako se posluži onime što nam je u prirodi dano i što nas okružuje. Tesla je bio zaista poseban, vrlo specifičan i neponovljiv čovjek i veliki humanista. Pored tog mnoštva izuma i otkrića on je mogao biti enormno bogat, no zapravo umro je u siromaštvu iz razloga što nije u sebi imao tu poduzetničku crtu koja bi ga vodila ka zaradi već je sve svoje izume želio besplatno dati svim ljudima na korištenje kako bi napredovali.

Sa svojih 14. godina, Nikola se upućuje za grad Karlovac gdje je proveo tri godine živeći kod svoje tete Stanke u naselju Rakovac te je ujedno tu i pohađao Kraljevsku veliku realku. Školovanje u Karlovcu mu je poprilično proširilo vidike i tu je imao priliku upoznati se sa matematikom i fizikom te je fiziku posebno zavolio i zanimao se za nju. Tesla je studirao na Politehničkoj školi u Grazu i na Karlovom sveučilištu u Pragu, ali nikada nije službeno diplomirao. Nakon studija, Tesla je radio u Budimpešti i Parizu, gdje je usavršavao svoje znanje o električnoj energiji. Godine 1884. preselio se u Sjedinjene Američke Države, gdje je radio za Thomasa Edisona, no ubrzo su se njih dvojica razišli zbog različitih pogleda na razvoj tehnologije.

Najvažnija postignuća

Tesla je najpoznatiji po svojim radovima na području naizmjenične struje (AC – alternating current). Razvio je sustav za prijenos električne energije na velike udaljenosti putem naizmjenične struje, što je bilo puno učinkovitije i praktičnije od dotadašnjeg sustava istosmjerne struje (DC) koji je zagovarao Edison. Teslin AC sustav postao je osnova za modernu distribuciju električne energije.

Osim toga, Tesla je zaslužan za brojne druge izume i teorije, uključujući:

- Teslin transformator: Uređaj koji može stvarati visokonaponske struje visoke frekvencije, koji se koristi u radio komunikacijama i drugim tehnologijama.
- Bežični prijenos energije: Tesla je vjerovao da je moguće prenositi energiju bežično i posvetio je veliki dio života pokušavajući ostvariti tu ideju. Njegov Wardenclyffe Tower bio je eksperimentalna stanica za bežični prijenos energije, ali projekt nikada nije dovršen zbog nedostatka financiranja.
- Fluorescentne svjetiljke i neonska rasvjeta: Tesla je razvio i unaprijedio tehnologije koje su danas osnova za mnoge vrste rasvjete.
- Radio komunikacija: Iako su Guglielmo Marconi i drugi često zaslužni za izum radija, Tesla je imao ključne patente i doprinose u ovom području, uključujući prvi radio-predajnik.

Unatoč svojim postignućima, Tesla nije bio komercijalno uspješan i umro je siromašan u New Yorku 1943. godine. Međutim, njegova reputacija kao jednog od najvećih izumitelja i znanstvenika svih vremena samo je rasla s vremenom. Danas se njegovo ime često koristi kao sinonim za inovaciju i genijalnost, a mnoge institucije i tvrtke, uključujući Tesla, Inc., nose njegovo ime u znak počasti njegovom doprinosu čovječanstvu. Nikola Tesla ostaje simbolom znanstvenog istraživanja i tehnološkog napretka, inspirirajući generacije znanstvenika, inženjera i izumitelja širom svijeta.

Tesla je zaslužan za nastanak modernog svijeta, izuma iz područja elektrotehnike i drugih područja kao što su: daljinsko upravljanje, radar, bežični prijenos energije, kozmičkih zraka, , točkasti elektronski mikroskop, korištenje energije atoma, komunikacijski sateliti, elektroterapija, detektor laži, , korištenje energije rotacije zemlje, neprobojni energetski zid, fontana, električni automobil, Internet. ¹⁶

4.2. Koncept Nikola Tesla Experience Centra

Nikola Tesla Experience Center je novi interaktivni muzej posvećen životu Nikole Tesle u kojem se može saznati puno toga o njemu, ali uz dozu interaktivnosti i zabave. Centar je smješten na adresi Rakovac 6, odmah pored nekadašnje Kraljevske velike realke, a današnje nasljednice Gimnazije Karlovac, škole koju je pohađao Nikola Tesla. Centar je otvoren 8.5.2023. godine. Škola ima veliki značaj za grad Karlovac i centar općenito jer je u toj školi Tesla zahvaljujući svom profesoru Martinu Sekuliću zavolio fiziku i elektricitet.

¹⁶ Izumi i patenti - <https://www.unt-genius.hr/izumi-i-patenti.html> (20.6.2024.)

Slika 5. Nikola Tesla Experience Center

Izvor : Nikola Tesla Experience Center – službena stranica, <https://ntec.hr/galerija/> (9.8.2024.)

Na slici 10 je vidljiv eksterijer Nikola Tesla Experience Centra. Centar se sastoji od tri etaže. U samom prizemlju se nalazi info pult, polivalentna dvorana, suvenirnica, „Fun – fact“ display te stolovi sa levitirajućim tabletima. Nakon kupnje karata, posjetitelje se upućuje u veliku polivalentnu dvoranu gdje se gledaju filmovi. Osim toga, u samom prizemlju se nalazi „Fun fact“ – display na kojem posjetitelji mogu rješavati kviz i provjeriti svoje znanje o Nikoli Tesli te uz to ako sagledamo zabavni dio, u prizemlju se nalaze stolovi i na njima tableti, no riječ je zapravo o levitirajućim tabletima koji su prava senzacija kako djeci, tako i odraslima.

Slika 6. Fun Fact

Izvor : Nikola Tesla Experience Center – službena stranica, <https://ntec.hr/galerija/> (9.8.2024.)

Na prvom katu ovog centra počinje daljnje razgledavanje i daljnje učenje o životu Nikole Tesle. Na prvom katu se nalazi dosta interaktivnih stvari gdje se mogu pogledati razne fotografije na tabletu i film o Teslinim izumima u djetinjstvu. Uz to, djeca, ali naravno i odrasli, mogu se zabaviti na tabletu koji sadrži razne igre koje se vežu uz fotografsko pamćenje te igre s pamćenjem brojevima. Uz to, na 1. katu se nalazi sedam velikih ekrana gdje svaki od tih ekrana predstavlja jedan grad u kojem je Tesla živio tijekom svog života te posjetitelji mogu proučavati Teslin životni put i saznati nešto više.

Uz to, od 8.5. – 24.7. u prostoru kao dio postava se nalaze i fizikalna učila iz Teslinog doba kojima se on koristio dok je pohađao Kraljevsku veliku realku u Karlovcu te se uz to mogu pogledati i originalni dokumenti vezani uz njegovo školovanje. Učila su u vlasništvu Gimnazije Karlovac dok su dokumenti u vlasništvu Državnog arhiva u Karlovcu. Učila su dio postava do 24.7. jer se tada obilježava obljetnica Tesline mature u Karlovcu. Posebnost u tim učilima je što se njima koristio Nikola Tesla pogotovo na satovima fizike

te se neka od tih učila koriste i danas u nastavi. Restauraciju tih učila je osigurao Rotary klub Dubovac – Karlovac i učila su proglašena kulturnim dobrom RH u 2014./2015. godini.

I za kraj, na drugom katu se nalazi interaktivni stol s diskovima te osjetilna komora u kojoj se mogu pogledati filmovi u kojima se može saznati nešto više o Nikoli Tesli kao osobi, sa svim svojim manama i vrlinama. Konkretno, u filmovima se mogu saznati Tesline opsesije, poroci, vizije, super moći, nedaće i razočarenja i foto pamćenje. Osim toga, na drugom katu je smještena i brainstorm dvorana, dvorana koja je idealna za manje poslovne sastanke. Kapaciteta je do 12 sjedećih mjesta, a oprema uključuje: mobilnu pametnu ploču, rotirajuće i fokus kamere za online sastanke, 3 konferencijska stola, wi-fi.

Slika 7. Multimedijaska dvorana

Izvor : Nikola Tesla Experience Center – službena stranica, <https://ntec.hr/galerija/> (9.8.2024.)

Također, osim brainstorm dvorane, moguće je iznajmiti i veliku multimedijску dvoranu (polivalentnu dvoranu) koja se nalazi pri samom ulasku u centar. Riječ o dvorani koja

sadrži do 80 sjedećih mjesta u kino postavu te od opreme ima: prezentacijski sustav, razglas, govornica i dva bežična mikrofona, mogućnost audio snimanja događanja, digitalni flipchart, 3 konferencijska stola, wi-fi.

4.3. Planovi i postignuća centra

Nikola Tesla Experience Centar je otvorio svoja vrata za posjetitelje prošle godine, točnije 8.5.2023. godine. U godinu dana, centar je ostvario poprilično dobre rezultate. Uspješnost poslovanja se krije u tome da su jako bitni komunikacijski kanali, tj. oglašavanje, kako bi centar bio istaknut i poznat što široj publici. Kad govorimo o ciljanoj skupini, ciljana publika je široka, s fokusom na lokalnu zajednicu, obrazovne institucije i medije. Cilj je povećati prepoznatljivost brenda, privući nove posjetitelje i potaknuti angažman.

Komunikacijski kanali su raznovrsni, uključuju online i offline platforme. To podrazumijeva oglašavanje (besplatno ili plaćeno) u lokalnim i nacionalnim medijima, distribuciju tiskanog materijala (letci/brošure), organizaciju ili suorganizaciju raznih događanja te aktivnu prisutnost na društvenim mrežama.

Kad govorimo o oglašavanju na društvenim mrežama, može se reći da su društvene mreže zapravo i najvažniji način komunikacije prema ciljanim skupinama. NTEC ima web (ntec.hr), Facebook (3200 pratitelja) Instagram (1205 pratitelja), LinkedIN i TikTok profil. Plaćene kampanje na FB-u, Instagramu i Google-u su također aktualne i planira se dalje nastaviti s tim načinom oglašavanja.

Uz društvene mreže, jako su bitni i mediji kao sekundarni način oglašavanja koji uključuje slanje poziva, priopćenja, organizaciju ili suorganizaciju konferencija za medije te plaćenog oglašavanja u lokalnim ili nacionalnim medijima. Osim toga, za uspješno poslovanje jako su bitne i suradnje koje se ostvaruju s raznim ustanovama kao i suradnja s influencerima, osobama s velikim brojem pratitelja i utjecajem na određenu publiku, mogu značajno proširiti doseg poruka centra i privući novu publiku.

Iz mjeseca u mjesec, Nikola Tesla Experience Center ima razne ciljeve koje želi postići za što bolju prepoznatljivost.

Društvene mreže

Na društvenim mrežama, glavni ciljevi su povećanje broja pratitelja, potaknuti dijalog i angažman putem komentara, dijeljenja i lajkova te edukacija o Tesli, Karlovcu, povijesti... U tu svrhu napravljen je media plan objava na mjesečnoj razini koji uključuje marketing objave, objave zanimljivog sadržaja iz povijesti, obavijesti o radnom vremenu, svjedočenja posjetitelja i ostalo. FB služi za opće oglašavanje i targetiranje široke publike, Insta za vizualno privlačenje publike i dijeljenje inspirativnih fotografija i priča, LinkedIn za poslovnu publiku, suradnje i događanja te TikTok za privlačenje mlađe publike zanimljivim/humorističnim foto/video objavama.

Mediji i suradnja

Glavni ciljevi za medije su redovito slanje obavijesti (poziva, priopćenja) lokalnim (po potrebi nacionalnim) medijima o novostima iz Centra, organizacija press konferencija te osiguranje izjava za potrebe radijskih i televizijskih priloga, press clip nakon određenih važnih događaja. U tijeku je prva suradnja s PR agencijom (od otvorenja Centra).

Redovita suradnja s obrazovnim institucijama i drugim akterima (lokalni proizvođači suvenira) koji mogu privući nove posjetitelje i utjecati na pozitivnu percepciju brenda (mailing kampanje prema svim školama u RH, predstavljanje Centra županijskim i gradskim školama, sudjelovanje u gradskim i županijskim projektima poput Zvezdanog ljeta, Proljeća u Karlovcu...). Periodična suradnja s influencerima (Dario Marčac, Iva Šutić, Justus Reid...)

Oglašavanje i razne suradnje su doprinijele velikoj prepoznatljivosti i dolasku velikog broja posjetitelja u centar te provođenja raznih radionica i događanja.

U 2023. godini, od lipnja do prosinca, u centru su se postigli odlični rezultati.

Lipanj 2023.

Organizacija dvije izložbe u suradnji sa svim školama u Karlovcu te Državnim

arhivom, Gimnazijom Karlovac i Muzejima grada Karlovca te je NTEC ujedno i bio partner na projektu Karlovački cener.

Srpanj 2023.

Mjesec je protekao u obilježavanju rođendana Nikole Tesle u sklopu kojeg je održan performans (Janez Dovč), nekoliko predavanja, radionica za djecu predstavljanje autentičnih suvenira lokalnih umjetnika.

Kolovoz 2023.

Nikola Tesla Experience Center kreće s provedbom besplatnih STEM radionica za djecu koje su dio projekta "Steamapaloozza", a kojem je NTEC bio partner. Sve radionice su bile popunjene, a najbitnije od svega, djeca su bila jako zadovoljna. Radionice popraćene u lokalnim medijima.

Rujan 2023.

Partneri na događaju Štrudlafest gdje je NTEC imao svoj štand. Radila se Teslina štrudla, dijelila se posjetiteljima Centra, kuponi za popust na ulaznicu za kupnju štrudle. Popraćeno u lokalnim i nacionalnim medijima.

Listopad 2023.

Intenziviranje suradnje s Udrugom Nikola Tesla Karlovac s kojima jednom/dvaput mjesečno NTEC organizira predavanja na razne teme iz područja STEM-a za širu publiku. Atraktivnije teme su popraćene u lokalnim medijima.

Studen i prosinac 2023.

Organizacija obilježavanja Dana inovatora te u suradnji s Rotary klubom Karlovac Dubovac panel rasprava "Od ideje preko start up-a do uspjeha". Organizacija i provedba aktivnosti povodom Adventa - "Svjetlost u Tesli".

Uspješnost poslovanja i novi planovi se ostvaruju i u 2024. Kroz ovih 6. mjeseci poslovanja, Nikola Tesla Experience Center je postigao sljedeće :

- pokrenulo se organiziranje literarnog natječaja za srednjoškolce na temu Tesle u suradnji s Gimnazijom Karlovac te je centar po prvi puta sudjelovao u Noći muzeja.
- provodile su se ponovno besplatne STEM radionice za djecu u sklopu projekta „Teslina STEM priča“ kojem je NTEC nositelj. Ostvarila se ujedno i suradnja sa Zajednom tehničke kulture Karlovca i Karlovačke županije.
- kroz godinu su se otvorile nove suradnje i nova partnerstva kao što su : Quattro River Rally-a, Kino Edison, Baraćeve špilje, Muzej Bećarca.
- obilježavanje godine dana rada NTEC-a uz razne aktivnosti - performans, izložbu učila, konferenciju STEMka, konferencija CEO mame.
- organizacija izložbe učila originalnih dokumenata i učila iz doba školovanja Tesle u Karlovcu. Popraćeno na 50-ak portala u zemlji.

Osim toga, ostvarena su i nova partnerstva sa IQM destinacije, TripAdvisorom, Putoklincima i Mudricom, sve u svrhu bolje prepoznatljivosti na tržištu i boljeg poslovanja.

Planovi za budućnost

Kratkoročni plan uključuje organizaciju i provedbu Teslina rođendana te godišnjice Tesline mature u Karlovcu u srpnju 2024. godine dok dugoročni uključuju sljedeće:

- nastavak suradnje s Udrugom Nikola Tesla Network koji su nam vrijedni partneri na projektima financiranim EU sredstvima
- aktivna komunikacija sa institucijama, udrugama i pojedincima koji posredno dovode većeg broja posjetitelja i veće vidljivosti Centra

4.4. Nikola Tesla Poduzetnički centar

Unutar Nikola Tesla Experience Centra posluje i Nikola Tesla Poduzetnički centar. Ukupna vrijednost projekta je 4.248.396,28 € od čega je ukupno EU sufinanciranje projekta: 3.076.058,20 €. Razdoblje provedbe projekta je bilo od 01.03.2021. –

31.12.2023. Korisnik projekta je Karlovačka županije, a partneri su Grad Karlovac, Gimnazija Karlovac, Poduzetnička zona Korana d.o.o i NTEC ustanova.

Cilj i poslovi Nikola Tesla Poduzetničkog centra su pružati usluge individualnog savjetovanja, pisanja poslovnih planova, provedba prijave na natječaje i javne pozive te organiziranje i provođenje radionica za poduzetnike. Uz to, nude i usluge mentoriranja, što uključuje besplatne usluge mentoriranja za postojeće ili buduće poduzetnike u roku od 30 sati. Od 2023. godine do sada, u Poduzetničkom centru su se pružale usluge OPG – ovima i poljoprivrednicima, nezaposlenim osobama, srednjoškolcima i malim i srednjim poduzećima.

POSTIGNUTI REZULTATI 2023. – 2024.

Tijekom jednogodišnjeg poslovanja, Nikola Tesla Poduzetnički centar je uspješno poslovao i savjetovao 97 poduzetnika u ukupno od 260 sati savjetovanja, napisala su se ukupno 42 poslovna plana, organiziralo se 15 radionica na kojima je sudjelovalo 226 poduzetnika, održalo se 13 prezentacija na kojima je sudjelovalo 213 učenika i posredovalo se u mentoriranju 10 poduzetnika.

5. ULOGA NIKOLA TESLA EXPERIENCE CENTRA U KULTURNOM TURIZMU

U ovom dijelu rada će se razraditi uloga Nikola Tesla Experience Centra kao novootvorenog muzeja koji privlači velik broj turista zbog lika Nikole Tesle te će se opisati radionice koje se održavaju u centru s ciljem poticanja mladih da se uključe u STEM područja.

5.1. Promocija Teslinog naslijeđa u privlačenju turista

Promocija naslijeđa Nikole Tesle i njegovog života može biti prava turistička atrakcija i vrlo efikasna strategija za privlačenje turista. Nikola Tesla, kao jedna od najpoznatijih osoba u svijetu tehnologije, ima globalno priznanje, što se može iskoristiti za razvijanje turističkih proizvoda i destinacija vezanih za njegov život i rad. Sama promocija njegovog života i njegovih izuma može značajno doprinijeti razvoju turizma, posebice kroz inovativne i interaktivne pristupe koji povezuju edukaciju, kulturu i tehnologiju.

Prepoznatljivost i promocija Nikole Tesle se prvenstveno postiže kroz razne muzeje i memorijalne centre koji su stvoreni i fokusirani na Nikolu Teslu kao osobu i na njegove izume. Za primjer se mogu uzeti „Muzej Nikole Tesle u Beogradu“, „Memorijalni centar Nikola Tesla u Smiljanu“ te „Nikola Tesla Experience Center u Karlovcu“. Svaki od tih muzeja je jedna turistička atrakcija i svaki od tih muzeja ima nešto svoje jedinstveno što privlači turiste i svaki od njih se razlikuje, ali su svi zajedno posvećeni genijalnom umu Nikoli Tesli.

Naprimjer, Muzej Nikole Tesle u Beogradu je jedinstvena institucija koja čuva, izlaže i istražuje bogatu ostavštinu jednog od najvećih svjetskih izumitelja i naučnika. Posjetitelji ovog muzeja mogu saznati mnogo toga o Teslinom životu, radu i doprinosima nauci i tehnologiji. Ovdje se posjetitelji mogu upoznati s ključnim momentima iz Teslinog života, od njegovog rođenja u Smiljanu, školovanja, preseljenja u SAD, pa sve do njegove smrti. Prikazani su i detalji o njegovim porodicama, školovanju i radu u raznim laboratorijima.

Muzej čuva brojne originalne dokumente, pisma, patente, bilješke i predmete Nikole Tesle. Ovo uključuje i njegovu suradnju s važnim osobama tog vremena, kao što su Thomas Edison i Mark Twain. Uz to, posjetitelji se mogu upoznati s modelima, replikama izuma te demonstracijom Teslinih eksperimenata. Prikazani su funkcionalni modeli i replike nekih od najpoznatijih Teslinih izuma, poput Teslinog transformatora.

S druge strane, Memorijalni centar Nikole Tesle u Smiljanu je više fokusiran na Teslino djetinjstvo i korijene te on također sadrži rekonstruiranu rodnu kuću Tesle i zgrade koje su bile dio njegovog života u djetinjstvu. Nudi autentično iskustvo kroz posjet njegovom rodnom mjestu i rekonstrukciju njegovih ranih životnih uvjeta. Cilj memorijalnog centra je prikazati Teslinu inspiraciju i početke njegovog interesa za znanost i inovacije.

Nikola Tesla Experience centar, kao jedan od novijih centara posvećenih Tesli, nudi jedinstveno i interaktivno iskustvo za posjetitelje. Njegova posebnost leži u modernom pristupu prezentaciji Teslinog života i rada, koristeći najsuvremenije tehnologije i multimedijalne sadržaje. Muzej nudi za svakog posjetitelja ponešto i posjetitelji se mogu susresti s raznoraznim filmovima, tabletima, kvizovima i isprobavanju Tesline zavojnice. Svrha muzeja je u tome što je interaktivan i što svatko od posjetitelja može isprobati sve što se nalazi u centru.

Svaki od tih muzeja ima veliki značaj i doprinos za kulturni turizam i privlačenje turista. Muzeji predstavljaju ključna mjesta koja čuvaju i prikazuju bogato naslijeđe jednog od najvećih izumitelja svih vremena. Svaki od ovih muzeja nudi jedinstvenu perspektivu na Teslin život i rad, te zajedno pružaju sveobuhvatnu sliku o njegovim doprinosima znanosti i tehnologiji i takva mjesta će uvijek privlačiti veliki broj turista iz cijeloga svijeta.

5.2. Uloga centra u promicanju STEM – a

Nikola Tesla Experience Centar igra značajnu ulogu u promicanju STEM-a (znanost, tehnologija, inženjering i matematika) kroz različite pristupe i aktivnosti.

Centar organizira radionice koje omogućuju sudionicima da aktivno sudjeluju u eksperimentima, repliciraju Tesline izume i uče kroz praktičan rad. Ovo iskustvo pomaže u razumijevanju osnovnih principa fizike, elektronike i inženjeringa što potiče interaktivno učenje i edukaciju mladih kao što i redoviti edukativni programi, predavanja i seminari vođeni stručnjacima iz STEM područja omogućuju dubinsko učenje o Teslinom radu i širokom spektru STEM tema.

Uz to, centar što više pokušava poticati prikaz Teslinog života i rada, njegov interes za fiziku i elektrodinamiku što služi kao inspiracija mladima da se zainteresiraju za STEM karijere. Njegova postignuća pokazuju kako inovacije mogu promijeniti svijet, motivirajući nove generacije da slijede njegove korake. Veliku ulogu ima i suradnja s obrazovnim institucijama u čemu centar surađuje s osnovnim i srednjim školama, fakultetima i sveučilištima, pružajući dodatne resurse i organizirajući obrazovne posjete. Korištenjem društvenih mreža, web stranica i online platformi, centar dijeli edukativne sadržaje, videa i interaktivne materijale koji promoviraju STEM globalnoj publici.

Nikola Tesla Experience Centar predstavlja dinamičan prostor koji kombinira obrazovanje, tehnologiju i interaktivno učenje kako bi promovirao STEM među mladima i širom javnošću. Kroz raznolike aktivnosti i inovativne pristupe, centar potiče interes za znanost, tehnologiju, inženjering i matematiku, te inspirira buduće generacije inovatora i znanstvenika. Ono po čemu je centar uveliko poznat su besplatne radionice za djecu u području STEM – a. Radionice su financirane putem europskih fondova solidarnosti i njihov cilj je da se mladi što više uključe u STEM područja i da se s tim upoznaju. Uočen je nedostatak prostora i opreme za aktivnosti u području STEM-a u gradu Karlovcu te je projekt pokrenut baš zbog toga da se otvore veće mogućnosti za mlade.

Teslina Stem priča

Kroz projekt i radionicu, cilj je ciljanoj skupini približiti područje STEAM – a (STEAM se odnosi na pet područja – science (znanost), technology (tehnologija), engineering (inženjerstvo), art (umjetnost) i mathematics (matematika)). U ovom projektu postoji četiri vrste radionica kroz koje će se omogućiti djeci i mladima da se bave robotikom,

programiranjem i 3D modeliranjem besplatno. Radionice su „Svijet 3D printera“, „Svijet 3D olovke“, „Pčelice i bube“ te „Elektro svijet vol.1.“

Ciljana skupina su djeca od 6 do 14 godina starosti, ovisno o radionici. Nakon projekta, sudionici će savladati modeliranje, programiranje te rad na 3D olovci i 3D printeru te će se više razumjeti u proces lemljenja i elektrotehnike. Kroz radionice će se pokazati zabavna strana znanosti, a kroz edukativno – kreativne sadržaje će se proširiti njihovo znanje i potaknuti ih za daljnje i dugoročnije uključivanje u područja STEAM – a.

U timu ovog projekta ima 5 članica od kojih je svaka zadužena ponešto. Tri članice su zadužene za održavanje radionica i svaka od njih će raditi jedan set radionica – programiranje, robotika i modeliranje. Ostale dvije članice su zadužene za ukupni projekt (financije, potpisne liste, koordinacija aktivnosti) te na promociju projekta i marketinške aktivnosti.

STEM amazonke

Voditeljica projekta sudjelovala je 2023.godine na drugom ESS projektu naziva STEMapaloozza gdje je radila s ciljanom skupinom na popularizaciji znanosti i uključivanju ciljane skupine, odnosno djece od 6-10 godina starosti, u područje STEM-a. Ovaj projekt naslanja se djelomično na spomenuti projekt, odnosno na istraživanje koje je provedeno prije početka. Kroz istraživanje se došlo do spoznaje da u gradu Karlovcu postoji vrlo malo izvannastavnih aktivnosti za ciljanu skupinu, a aktivnosti koje se provode su većinski povezane uz kreativnost i umjetnost. Područje STEM-a je generalno zanemareno, pogotovo za ciljanu skupinu.

Projekt je koncipiran kroz premisu “cure za cure”, odnosno 5 žena će držati radionice isključivo za djevojčice od 6 do 10 godina starosti. Kroz prijašnje iskustvo, došlo se do spoznaje da su dječaci skloniji uključivanju u STEM aktivnosti, a cilj nam je osvijestiti što veći broj djevojčica o važnosti STEM-a te ih potaknuti na aktivno sudjelovanje u raznim područjima znanosti. Premisa je okupiti djevojčice, te ih kroz participativne i aplikativne metode i neformalni pristup učenju zainteresirati za područja STEM-a

Cilj projekta je da se kroz projekt žele izbrisati nevidljive, ali opipljive granice, žele se dodatno potaknuti djevojčice na uključivanje te im pokazati da se jednako kao i dječaci mogu uključiti u znanost, da je znanost zabavna, te djevojčicama pružiti mjesto gdje će prepoznati, ali i razviti svoj potencijal. Osim na ciljanu skupinu, utjecat će se pozitivno i na članice tima koje će kroz provedbu savladati projektni ciklus, odnosno steći će vještine projektnog menadžmenta, ali će usavršiti i svoje meke vještine: prezentacijske vještine, rad u timu, naučit će pisati priopćenja za medije, te će korištenjem IKT alata unaprijediti svoje digitalne vještine. S obzirom na godine ciljane skupine, članice tima će morati biti fleksibilne, strpljive i kreativne kako bi na optimalan način prenijele svoje znanje ciljanoj skupini.

STEAMapaloozza

Projekt se sastoji od 5 glavnih aktivnosti namijenjenih ciljanoj skupini. Aktivnosti su edukativno-kreativnog karaktera, a svaka će na zabavan način zainteresirati sudionike za razna područja znanosti.

Aktivnost naziva "Lozgalice" spoj su logičkih zagonetki i mozgalica koje čine jednu cjelinu, a aktivnost će biti koncipirana kao natjecanje grupa. Sudionici će biti podijeljeni u manje grupe, te će timski rješavati međusobno povezane mozgalice i zagonetke, a bez točnog rješenja jedne neće moći prijeći na drugu. Najuspješniji timovi bit će nagrađeni prigodnim nagradama.

Sljedeća aktivnost naziva "Animirana priča" sastoji se od dva dijela: prvi dio je zajedničko smišljanje tematske priče od strane sudionika, a drugi dio je izrada animacije na temelju priče. Pri izradi će se koristiti digitalni alat Scratch uz čiju pomoć će sudionici savladati osnove programiranja i animacije. Nastale animacije bit će izložene široj karlovačkoj javnosti u obliku digitalne izložbe ispred Nikola Tesla Experience centra.

"Build-a-building" je aktivnost čijom provedbom će se sudionici upoznati s osnovama maketarstva i tokom koje će izraditi jednostavnije makete jednostavnije grade.

Aktivnost "Svjetlo u kutiji" kombinirana osnove elektrotehnike, odnosno strujnog kruga i osnove 3D printanja. Kroz aktivnost će se sudionici upoznati s principom rada 3D printera, te će spajanjem strujnog kruga izraditi kutijicu u kojoj mogu upaliti ili ugaziti žaruljicu.

Kroz aktivnost "Znanost iz staklenke" sudionici će se upoznati s osnovama kemije i kemijskih reakcija. Aktivnost se sastoji od dva pokusa: jedan je izrada jednostavne lava svjetiljke, a drugi je izrada vulkana.

Anketno ispitivanje sudionika

Na samom kraju radionice među sudionicima je provedena anketa koristeći digitalni alat google forms, a rezultati ankete su kako slijedi: Na pitanje "Je li vam se svidjela radionica?", 92,6% sudionika je odgovorilo sa da. Na pitanje "Biste li ponovno sudjelovali na sličnim radionicama?", također je 92,6% sudionika odgovorilo potvrdno. 96,3% je odgovorilo potvrdno i na pitanje "Biste li preporučili prijateljima sudjelovanje na radionicama?". Za sudionike koji su odgovorili da ne bi ponovno sudjelovali na radionicama je bila opcija da napišu zašto ne bi, a odgovori su bili "ne znam" i "Radionica bi trebala biti malo izazovnija". gledajući odgovore kao cjelinu, izvodi se zaključak kako je većina sudionika zadovoljna provedenim aktivnostima, sudjelovali bi ponovno, te postoji velik interes za nastavak i nadogradnju samog projekta i projektnih aktivnosti.

Sudionici projektnog tima, odnosno (pro)voditelji projekta su nadogradili i razvili svoje meke vještine, usavršili su vještine time managementa i javnog nastupa, te postali konkurentniji na tržištu rada.

5.3. Uloga NTEC u kreiranju turističke ponude grada Karlovca

Nikola Tesla Experience Center ima izrazito važnu ulogu za grad Karlovac. Centar dopunjuje kulturnu ponudu grada, stvarajući dodatni razlog za posjet Karlovcu. Ovaj oblik turizma je posebno privlačan obrazovanim turistima i obiteljima koje traže sadržaje sa kulturnom i obrazovnom vrijednošću. Mnogo turista ostaje u Karlovcu baš zbog posjeta

centru zbog interesa za Nikolu Teslu te onda osim toga, turisti razmotre i ostatak turističke ponude grada Karlovca što je veliki napredak za grad.

Centar ima edukativnu i kulturnu vrijednost ponajviše zbog Nikole Tesle i promocije Teslinog naslijeđa zbog toga što centar nudi detaljan uvid u život i rad Nikole Tesle, jednog od najznačajnijih izumitelja u povijesti. Kroz interaktivne izložbe, posjetitelji mogu naučiti o Teslinim izumima i njihovom utjecaju na suvremenu tehnologiju.

Osim toga, za djecu i mlade se provode edukativni programi gdje centar organizira razne radionice, predavanja i edukativne programe za sve uzraste, posebno ciljajući mlade. Ovi programi ne samo da educiraju posjetitelje, već ih i inspiriraju na istraživanje i inovacije. Cilj besplatnih radionica koje se provode u centru u području STEM – a je da se potakne mlade na nešto novo i drugačije, da se upoznaju sa STEM područjem i zainteresiraju za to. Pošto je u Karlovcu veliki nedostatak sadržaja iz STEM područja, centar se odlučio posvetiti tome čime bih unaprijedio turističku ponudu u gradu Karlovcu.

Druge prednosti centra su povećanje broja posjetitelja jer kao jedinstvena atrakcija u regiji, Nikola Tesla Experience Center privlači turiste iz cijelog svijeta. Posjetitelji koji dolaze zbog Centra često posjećuju i druge znamenitosti Karlovca, čime se povećava ukupna turistička posjeta gradu. Čim dolazi do porasta broja posjetitelja, to dovodi do povećanja prihoda za lokalne poslovne subjekte kao što su hoteli, restorani i trgovine. To ima direktan pozitivan utjecaj na ekonomiju Karlovca. Uz to, NTEC je poznat po širokoj suradnji te on kao takav može biti platforma za suradnju sa sličnim institucijama i organizacijama širom svijeta, čime se povećava međunarodna vidljivost Karlovca te kroz organizaciju raznih događaja, konferencija i izložbi, Centar privlači dodatne posjetitelje i stručnjake, čime se dalje jača turistička ponuda grada.

Centar i njegova bit su jako važni i za održivi razvoj zbog toga što fokus na Teslin rad može biti povezan sa promocijom održivih energetske rješenja i tehnologija, što može privući turiste zainteresirane za ekološki osviještena putovanja.

Nikola Tesla Experience Center predstavlja ključnu komponentu u turističkoj ponudi Karlovca, značajno doprinoseći kulturnom, edukativnom i ekonomskom razvoju grada.

6. PREPORUKE ZA BUDUĆNOST

Nikola Tesla Experience Centar je interaktivni muzej koji za svakog posjetitelja nudi ponešto. Mjesta za unapređenje svakako ima i to se može postići kroz niz strategija i inicijativa koje će povećati njegovu privlačnost, edukativnu vrijednost i ekonomski utjecaj. Kroz prikaz SWOT analize kao i analize tržišta može se doći do raznih prednosti, nedostataka, a tako i do raznih ciljeva i strategija za bolji razvoj centra u budućnosti.

Tablica 2 **SWOT** analiza

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none">- inovativan i raznovrstan sadržaj- jedinstvena tema vezana za Nikolu Teslu- suradnje s obrazovnim institucijama- uvođenje STEMA- lokacija i parking	<ul style="list-style-type: none">- ovisnost o sezonskim turističkim trendovima- potreba za stalnim ažuriranjem tehnologije- nedovoljno eksponata
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none">-rastući interes za znanstvene teme i edukativna iskustva- rast interesa za STEM područja- organizacija događanja- otvorenje kafića- suradnja s turističkim agencijama	<ul style="list-style-type: none">-konkurencija s drugim atrakcijama u regiji- pandemije- pojava novih atrakcija

Izvor : obrada autora

SWOT analiza koja je prikazana u tablici 2, vidljiva je procjena unutarnjih snaga i slabosti, te vanjskih prilika i prijetnji koje utječu na organizaciju. Analizom organizacije mogu se istaknuti razne snage za centar, a jedna od najvećih snaga je definitivno to što centar nudi inovativan sadržaj vezan za Nikolu Teslu te nudi raznovrsne interaktivne stvari koje nije

moguće vidjeti u ostalim muzejima, iako je svaki od muzeja konkurentan drugome što je svakako i prijetnja za muzej. Također, muzej je na vrlo dostupnoj lokaciji sa besplatnim parkingom što svakako odgovara posjetiteljima. Suradnja s obrazovnim institucijama je velika prednost za razvoj centar i za njegovo širenje i bolju prepoznatljivost na tržištu.

Svakako najveće prijetnje za Nikola Tesla Experience Center su moguće pojave novih atrakcija na tom području te konkurentni muzeji. Direktna konkurencija su drugi muzeji ili interpretacijski centri koji nude slična iskustva vezana uz Nikolu Teslu, poput Memorijalnog centra „Nikola Tesla“ (Smiljan). Indirektna konkurencija su druge atrakcije u regiji koje, iako možda nemaju izravnu povezanost s Teslom, privlače sličnu ciljanu skupinu, poput Slatkovnog akvarija Aquatike (Karlovac) ili Centar podzemne baštine Speleon (Rakovica). Iako, takva vrsta muzeja će uvijek privlačiti određenu skupinu posjetitelja baš zbog toga što se svaki muzej može istaknuti po nečemu među ostalima. Iako, centar se treba fokusirati na planove i strategije kako biti uspješniji na tržištu što će svakako morati inicirati određene promjene. Za početak, uvođenje raznih radionica, seminara i događanja, a posebno STEM radionica za mlade je dobar početak za bolju prepoznatljivost na tržištu. Prilika za centar bi bilo da nastave raditi na edukativnim i kulturnim aktivnostima što bi uključivalo daljnje odvijanje raznih radionica i predavanja. Tu bi se vodilo računa o proširenju ponude edukativnih programa, uključujući radionice, predavanja i seminare sa stručnjacima iz područja znanosti, tehnologije i inženjerstva. Razne radionice i predavanja bi privuklo razne ciljne skupine što bi svakako u budućnosti i dovelo do suradnji posebno ako bi se uključio razvoj posebnih programa i paketa za školske grupe, uključujući suradnju s lokalnim školama i obrazovnim institucijama te i suradnja s drugim muzejima i institucijama posvećenim Nikoli Tesli širom svijeta radi razmjene izložbi, znanja i resursa. Radionice u području STEM – a su se pokazale izrazito korisnima i dobrima te bi valjalo nastaviti ići u tom smjeru jer su radionice imale pozitivne učinke na sudionike, ali i na sami centar.

Slabosti označavaju ujedno i prijetnju kroz čiju se analizu može doći do unapređenja i jačanja muzeja. Od slabosti se može istaknuti nedostatak Teslinih izuma pošto je u centru moguće vidjeti samo jedan izum dok kod konkurentnih muzeja ih je moguće vidjeti više. Uvođenjem nekoliko eksponata bi svakako dalo veću prednost muzeju. Još jedna od

slabosti je ta što će se uspješnost poslovanja centra razlikovati po turističkoj sezoni. Cilj je da se fokusira na ciljane skupine gdje će se za svaku ciljanu skupinu pripremiti dodatan sadržaj kako bi im se povećala zainteresiranost te ujedno kako bi ta ciljana skupina izašla zadovoljna iz centra i preporučila muzej ostalim posjetiteljima koji se planiraju uputiti u Nikola Tesla Experience Center. Primjerice to mogu biti posebni obrazovni paketi, prilagođeni programi za škole, radionice.

Uz to, idealna prilika za budući razvoj bi bila uvesti kafić koji bi služio za posjetitelje centra. Kafić bi se mogao napraviti na drugom katu gdje je predviđeno da završava razgledavanje centra te bi nakon toga posjetitelji mogli sjesti i osvježiti se. Ako sagledamo grad Karlovac, većina turističkih objekata ima u sklopu toga i kafić što bi svakako bio dodatan plus i za posjetitelje i za centar i njegove povećane prihode te bi se ljudi duže zadržavali u centru.

Svakako bi dobrodošla i suradnja s turističkim agencijama što bi značilo da se stvori partnerstvo s turističkim agencijama kako bi se Nikola Tesla Experience Center uključio u turističke ture i pakete, zajedno sa ostalim muzejima u gradu Karlovcu kako bi se turistima i ostalim posjetiteljima pružio sveukupni dojam o kulturnoj ponudi sadržaja grada Karlovca, kao i suradnja s drugim muzejima i institucijama posvećenim Nikoli Tesli širom svijeta radi razmjene izložbi, znanja i resursa.

Planovi i preporuke za budućnost

Kratkoročni plan uključuje organizaciju i provedbu Teslina rođendana te godišnjice Tesline mature u Karlovcu u srpnju 2024. godine dok dugoročni uključuju sljedeće:

- nastavak suradnje s Udrugom Nikola Tesla Network koji su nam vrijedni partneri na projektima financiranim EU sredstvima
- aktivna komunikacija sa institucijama, udrugama i pojedincima koji posredno dovode većeg broja posjetitelja i veće vidljivosti Centra
- reklamacija putem društvenih mreža te provedba raznih radionica i seminara kako bi se privukao što veći broj publike

7. ZAKLJUČAK

Kulturni turizam je značajan segment globalne turističke industrije, temeljen na istraživanju i doživljavanju kulturnih i umjetničkih vrijednosti različitih destinacija. Od antičkih civilizacija, kroz Grand Tour u 17. stoljeću, do modernih vremena, kulturni turizam se neprestano razvijao i postajao sve dostupniji široj populaciji. Kulturni turizam danas obuhvaća posjete muzejima, galerijama, povijesnim spomenicima i manifestacijama, čineći ga jednim od najstarijih i najutjecajnijih oblika turizma koji oblikuje današnju globalnu turističku industriju i potiče daljnje inovacije. Danas, kulturni turizam kao i ostale vrste turizma uveliko utječu na razvoj destinacije. Kao primjer se može uzeti grad Karlovac u središnjoj Hrvatskoj, prostire se na oko 402 km². Osnovan 1579. godine, Karlovac je postao važno vojno, gospodarsko i prometno središte Hrvatske. Grad leži na četiri rijeke - Kupa, Korana, Mrežnica i Dobra. Karlovac je prometno čvorište s važnim cestovnim (autocesta A1) i željezničkim pravicima koji povezuju unutrašnjost Hrvatske s Jadranskom obalom. U kontekstu turizma, Karlovac je zadnjih godina postao grad u kojeg sve više turista dolazi i on je grad koji privlači turiste zbog svoje bogate povijesti i prirodnih ljepota. Bogat je prirodnim i antropogenim resursima i poznat je po materijalnoj kulturnoj baštini te se kroz godinu u Karlovcu provode razni događaji, posebno zimi gdje je najpopularniji „Advent u Karlovcu“, ali najviše događaja ima tijekom ljeta gdje dolaze razni posjetitelji na „Zvezdano ljeto“ ili „Dane piva“. Kroz godine, Karlovac je postao sve popularniji grad za posjetitelje, ali se i proširila turistička ponuda. Karlovac kao grad ima svega pet muzeja od kojih je novi otvoren prošle godine i to je Nikola Tesla Experience Center. To je novi, inovativni i interaktivni muzej koji prikazuje život Nikole Tesle na zabavan i edukativan način. Nikola Tesla Experience Center značajno je unaprijedio grad Karlovac i njegov kulturni turizam. Centar je postao ključna turistička atrakcija koja privlači posjetitelje iz cijelog svijeta, povećavajući broj turista i doprinosi lokalnoj ekonomiji. Ovaj inovativni muzej obogaćuje kulturnu ponudu grada, promovirajući naslijeđe Nikole Tesle i potičući interes za znanost i tehnologiju. Nikola Tesla Experience Center predstavlja ključnu komponentu u turističkoj ponudi Karlovca, značajno doprinoseći kulturnom, edukativnom i ekonomskom razvoju grada. Centar nudi priliku da se Karlovac prepozna kao grad inovacija i znanja, ponajviše zbog STEMA koji se uvodi kroz radionice, ali i kroz

povezivanje bogate prošlosti sa suvremenim tehnologijama i svjetski poznatim osobama poput Nikole Tesle. Uz daljnji razvoj ovakvih sadržaja i promociju, može se osigurati da grad održi stabilan rast u ovom segmentu. Nikola Tesla Experience Center ne samo da igra ključnu ulogu u turističkom rastu grada, već i podiže svijest o važnosti znanstvenih inovacija i kulturnog nasljeđa u oblikovanju budućnosti turizma. Na temelju ovih faktora, može se zaključiti da Karlovac, uz strateške projekte poput ovog, ima odlične preduvjete za dugoročni uspjeh i razvoj u sferi kulturnog turizma

LITERATURA

KNJIGE

Gajski, A.: **Muzeji i turizam : djelovanje muzeja kao dionika kulturnog turizma**, Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb, 2011.

Klarić, V.: **„Zajednica kulturnog turizma Hrvatske – izazov okrenut posjetiteljima“**, Varaždin, 2006.

Europski projekt solidarnosti, STEM amazonke, 2023., str. 8 – 15

Europski projekt solidarnosti, STEAMapaloozza, 2023., str. 2 – 10

Europski projekt solidarnosti, Teslina priča, 2023., str. 5 – 10

INTERNETSKI IZVORI

1. Analiza kako kulturni turizam može utjecati na lokalne zajednice, <https://karlobag.eu/turizam-wiki/utjecaj-kulturnog-turizma-na-lokalne-zajednice-jzc3x> (25.5.2024.)
2. Biografija Nikole Tesle, <https://mcnikolatesla.hr/nikola-tesla/> (1.6.2024.)
3. Destinacijski menadžment u funkciji razvoja kulturnog turizma, <https://hrcak.srce.hr/file/358379> (9.8.2024.)
4. Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr (15.6.2024.)
5. Dokumenti Muzeja grada Karlovca, <https://mgk.hr/muzeji-grada-karlovca/info/dokumenti-muzeja/> (26.6.2024.)
6. Europski fondovi – dokumenti Karlovačke županije, http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Karlova%C4%8Dka_%C5%BEupanija.pdf, (9.8.2024.)
7. Karlovačka županija - <https://www.kazup.hr/index.php/zupanija/opci-podaci> (28.5.2024.)

8. Kazup – opći podaci o Karlovačkoj županiji, <https://www.kazup.hr/index.php/opci-podaci>, (10.8.2024.)
9. Geografske značajke Karlovačke županije, https://www.academia.edu/11660226/Geografske_zna%C4%8Dajke_Karlova%C4%8Dke_%C5%BEupanije, (9.8.2024.)
10. Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, <https://mint.gov.hr/> (10.6.2024.)
11. Muzeji grada Karlovca, <https://mgk.hr/> (26.6.2024.)
12. Muzeji grada Karlovca, <https://hvm.mdc.hr/muzeji-grada-karlovca,510:KAR/hr/info/> (26.6.2024.)
13. Ministarstvo gospodarstva – Elaborat crpljenja vode, https://mingor.gov.hr/UserDocsImages/UPRAVA-ZA-PROCJENU-UTJECAJA-NA-OKOLIS-ODRZIVO-GOSPODARENJE_OTPADOM/Opuo/OPUO_2022/16_09_2022_Elaborat_Crpljenje_vodeVojnic.pdf, (9.8.2024.)
14. Muzejski dokumentacijski centar – Muzeji grada Karlovca, <https://hvm.mdc.hr/muzeji-grada-karlovca,510:KAR/hr/info/?news=1>, (9.8.2024.)
15. Natura Viva – zaštićena područja, <https://naturaviva.hr/prirodne-vrijednosti/zasticena-podrucja/> (1.6.2024.)
16. NaturaViva – prirodne vrijednosti, <https://naturaviva.hr/prirodne-vrijednosti/> (13.4.2024.)
17. Nikola Tesla, <https://www.britannica.com/science/electric-current> (3.6.2024.)
18. Nikola Tesla - Moji izumi, https://www.academia.edu/36836119/Nikola_Tesla_Moji_izumi_Autobiografija_pdf (5.6.2024.)
19. Nikola Tesla Experience Center, <https://ntec.hr/> (1.6.2024.)
20. Nikola Tesla Experience Center – dokumenti, <https://ntec.hr/dokumenti/> (1.6.2024.)
21. Nikola Tesla Poduzetnički centar, <https://ntpc.kazup.hr/> (1.6.2024.)
22. Običaji i narodna baština, <https://visitkarlovacounty.hr/obicaji-i-narodna-bastina/> (15.6.2024.)
23. Strategija kulturnog razvoja grada Karlovca 2014.-2024., https://www.karlovac.hr/UserDocsImages/dokumenti/Stranice/STRATEGIJA_za_WEB.pdf (20.6.2024.)
24. Turistička zajednica Karlovačke županije, <https://visitkarlovacounty.hr/> (15.6.2024.)

25. Turistička zajednica Karlovačke županije – kulturne ustanove, <https://visitkarlovaccounty.hr/kulturne-ustanove/> (15.6.2024.)
26. Visit Karlovac, <https://visitkarlovac.hr/> (1.6.2024.)
27. Visitkarlovac.hr – Ivanjski krijes, <https://visitkarlovac.hr/dogadaj/ivanjski-krijes-2/> (20.6.2024.)
28. Visit Karlovac – Zvezdano ljeto, <https://visitkarlovac.hr/dogadaj/zvezdano-ljeto/> (9.8.2024.)
29. Visit Karlovac – Dani piva, <https://visitkarlovac.hr/dogadaj/dani-piva/> (9.8.2024.)

POPIS SLIKA

Slika 1. Muzej Domovinskog rata	16
Slika 2. Galerija "Vjekoslav Karas"	17
Slika 3. Stari grad Dubovac	18
Slika 4. Ivanjski krijes.....	23
Slika 5. Nikola Tesla Experience Center.....	28
Slika 6. Fun Fact.....	29
Slika 7. Brainstorm dvorana	Error! Bookmark not defined.
Slika 8. Multimedijaska dvorana.....	Error! Bookmark not defined.

POPIS TABLICA

Tablica 1. Posjećenost u Muzejima grada Karlovca, 2021. - 2023.	20
Tablica 2 SWOT analiza	43

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Turistička posjećenost u Muzejima grada Karlovca.....	19
---	----